

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Foto: Djursö 2008, © Kenneth Cleasson

Bevarandeplan för Natura 2000-området Djursö SE0230158

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotningen av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekandet av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att bevara de utpekade värdena i områdena långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar i vårt land regelbundet cirka 60 av de fåglar som listas i bilaga 1 i fågeldirektivet.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta görs i särskilda bevarandeplaner, men beskrivningen kan också ingå i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen finns en beskrivning av området med bevarandesyfte och bevarandemål för de naturtyper och arter som ska bevaras, och det ska framgå hur skyddet kan bidra till en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna. Även bl.a. hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Bevarandeplanen underlättar förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken genom att den ger viktig information om området till bland annat markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Bevarandeplanen utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Det gäller även för de bevarandeåtgärder och den naturvårdsskötsel som kan krävas för att bevara värdena, i den mån markägare eller andra brukare inte har möjligheten eller skyldigheten via andra lagar eller avtal att göra detta (till exempel miljöersättningar). Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras - den är ett "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter genom att kontakta Länsstyrelsen.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Framtida naturvårdsarbete kan komma att leda till ytterligare ny kunskap som i sin tur kan leda till behov av justeringar av Natura 2000-områdets gränser, naturtyper eller arter. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de befintliga värdena, inte bara de regeringsgodkända, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av t.ex. skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller utpekade arter i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön eller utpekade arter i området. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Detta regleras i miljöbalken (7 kap 27-29§§). Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt, d.v.s. när det finns risk för skada.

Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i Natura 2000-området behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls dock samråd med Skogsstyrelsen istället. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsskötsel och naturvårdsförvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Innehållsförteckning

Området, Djursö	5
1630 – Strandängar vid Östersjön	10
6210 – Kalkgräsmarker	12
6270 – Silikatgräsmarker	13
8230 – Hällmarkstorräng	14
9010 – Taiga	15
9020 – Nordlig ädellövskog	16
9070 – Trädklädd betesmark	18
9080 – Lövsumpskog	20
1084 – Läderbagge, <i>Osmoderma eremita</i>	22
1936 – Hälträdsklokrypare, <i>Antbrenochernes stellae</i>	25
Dokumentation	26
Kartor	27
Bilaga 1: Rödlistade arter	34
Bilaga 2: Beskrivning av landmiljöer	36

Bevarandeplan för Natura 2000 - området SE0230158 Djursö

Kommun: Söderköping

Områdets totala areal: 418,5 hektar

Markägareförhållande: Privat

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-06-27

Regeringsbeslut, historik:

Regeringen föreslår att området är av gemenskapsintresse (pSCI): 1997-01-01

Fastställts som ett område av gemenskapsintresse (SCI): 2005-01-01

Regeringen förklarar området som ett särskilt bevarandeområde (SAC): 2011-03-01

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

1630 – Strandängar vid Östersjön

6210 – Kalkgräsmarker

6270 – Silikatgräsmarker

8230 – Hällmarkstorräng

9010 – Taiga

9020 – Nordlig ädellövskog

9070 – Trädklädd betesmark

9080 – Lövsumpskog

1084 – Läderbagge, *Osmoderma eremita*

1936 – Hålträdklokrypare, *Anthrenochernes stellae*

Området

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som förekommer i området.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Djursö är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till samtliga ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet. Särskild prioritet i bevarandearbetet har strandängar vid Östersjön (1630), kalkgräsmarker (6210), hållmarkstorräng (8230), trädklädd betesmark (9070), samt läderbagge (1084).

Motivering:

Strandängarna är prioriterade då det finns flertalet som har en relativt stor areal är öppna och hyser vidare. Kalkgräsmarken är prioriterad för att den med intilliggande strandäng bildar en värdefull mosaikmiljö. Hållmarkstorrängarna prioriteras då de bildar öppna och torra oaser i den övrigt trädklädda och stundtals fuktiga marken. De trädklädda betesmarkerna prioriteras framför allt då många av de kända naturvärdena är knutna till de många gamla träden som finns i området. De är även prioriterade för att de hyser Natura 2000-arterna läderbagge och hålträdsklokrypare, utan dessa miljöer skulle arterna försvinna från ön. Läderbaggen är prioriterad för att det är en så kallad signalart, d.v.s. en art som fungerar som indikator för att hitta biotoper med höga naturvärden.

Prioriterade åtgärder:

De prioriterade bevarandeåtgärderna i Djursö Natura 2000-område är att hålla efter igenväxning så att inte värdefulla träd och flora försvinner. Det är även viktigt att stora delar hävdas, antingen via bete eller via slätter. Strandängarna ska hållas fria från träd och buskar.

Beskrivning av området

Nedan finns en sammanfattande beskrivning av området för mer ingående beskrivning se bilaga 2.

Djursö är en drygt 400 hektar stor ö som ligger i de inre delarna av Sankt Anna skärgård, utanför mynningen av Slätbaken. Största delen av ön är bevuxen av lövskog med stort inslag av gamla ädellövträd. Ett större barrskogsområde ligger på öns östra del. Artrika trädbärande hagmarker finns också representerade. Centralt på ön finns även åkermark. Stora delar av de trädbärande markerna på ön har mycket höga naturvärden och en mängd små områden är utpekade som nyckelbiotoper om naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering. Vid ytterligare inventeringsarbete har ännu fler värdefulla områden hittats. Ön är med sina stora arealer ädellövskog med stort inslag av gamla träd och en mycket rik lägre flora och fauna ett av de viktigaste naturområdena i landet (för fullständig lista över rödlistade arter i området se bilaga 1). De mycket höga naturvärdena på ön är knutna till hagmarker och skogar som formats av långtida hävd. Både barrskogar och lövskogar har betats fram till ganska sen tid. En del skogsområden har betats in på 1990-talet men står idag utan hävd med igenväxningsproblem som följd.

Strandängar och hagmarker har kartlagts i Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. I ”Botanisk inventering av Östergötlands skärgård” (1983) finns en god dokumentation av kärlväxtfloran och i viss mån öns trädvärden. Grova lövträd har karterats inom projektet ”Landskapskartering av gamla träd” och karteringen av träd på Djursö började redan i mitten av 1990-talet i ”projekt Läderbagge”. Området är utpekade i Länsstyrelsens naturvårdsplan 1983: Söderköpings kommun nr N 60, med naturvärdeklass 1. Området ligger inom ett riksintresse för naturvärden. Registrerade fornlämningar finns beskrivna i slutet av bilaga 2.

Områdets bevarandemål

Naturtyps- och artspecifika bevarandemål preciseras under respektive naturtyp och art.

Vad kan påverka området negativt

Naturtyps- och artspecifika hotbilder preciseras under respektive naturtyp och art.

Gemensamt för de hävdgynnade naturtyperna (1630, 6210, 6270, 8230 och 9070) gäller:

- Utebliven eller olämplig skötsel av hävdade objekt (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m.).
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar området negativt.
- Skötsel som avlägsnar kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas (undantag för 1630).
- Spridning av gödsel i området påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.

Gemensamt för skogsnaturtyperna (9010, 9020, 9070 och 9080) gäller:

- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödning, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Bristande träd- och buskföryngring hotar på sikt kontinuiteten av dessa strukturer i området.
- Inväxande gran kan vara ett hot mot naturvärden.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet. På landskapsnivå utgör fragmentering ett betydande hot genom att partier med äldre skog förekommer allt mer isolerat, och genom att sammanhängande områden med kontinuitetsskogar splittras upp genom avverkningar.
- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.
- Brist på dynamik. Arterna förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller bland annat klimat- och väderfenomen, översvämning och utbrott av vissa skadeorganismer.

Områdets bevarandeåtgärder

Art- eller naturtypsspecifika åtgärder preciseras under respektive art och naturtyp.

Tabell 1: En generell sammanställning av bevarandeåtgärder omnämnda i den aktuella bevarandeplanen.

Bevarandeåtgärd	När	Var	Prioritet
Hävd	Årligen	Silikatgräsmarker (6270), strandängar (1630), hållmarkstorrängar (8230), kalkgräsmarker (6210), trädklädd betesmark (9070)	1
Röjning av igenväxning	Vid behov	Silikatgräsmarker (6270), strandängar (1630), hållmarkstorrängar (8230), kalkgräsmarker (6210), trädklädd betesmark (9070)	1
Röjning av igenväxning på forn- och kulturlämningar	Vid behov	Forn- och kulturlämningar	2
Plockhuggning	Inom 10 år	Trädklädd betesmark (9070)	3
Frihuggning av jätteträd	Vid behov	Trädklädd betesmark (9070)	3
Översyn av mängden död ved	Med 10 års intervall	Hela Natura 2000-området	3

Reglering av skydd och skötsel:

Enligt 12 kap. 8 § MB (miljöbalken) är brukaren skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden vid all markanvändning i jordbruket. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB förtydligas i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket får jordbruksmark tas ur produktion först efter anmälan till Länsstyrelsen, som då har möjlighet att förbjuda en ändrad markanvändning.

Naturtyperna (exklusive 9010, 9020 och 9080) i området kan skötas med medel från EU:s miljöstöd. Miljöstödsreglerna uppdateras vart 5 år och kan i enstaka fall ha krav som står i motsättning till Natura 2000-kraven. Natura 2000-naturtyperna måste dock skötas i syfte att målen med Natura 2000-området uppnås. Detta är troligen inget problem i dagsläget (2017), men bör följas upp vid nya stödperioder och reglerändringar. I Natura 2000-området Djursö ingår ca 20 % naturtypsklassad mark i miljöersättningsansökan 2015 (med särskild skötsel).

De värdefulla träden erhåller inte fullt skydd via miljöersättning. I och med att området är skyddat som Natura 2000-område krävs samråd med Länsstyrelsen vid avverkningar och röjningar som kan påverka värdena negativt, även t.ex. vid huggningar av enstaka värdefulla träd eller bortförel av grov död ved. Vid samråd som rör huggningar och röjningar tas kontakt med den förvaltare på Länsstyrelsen som är kontaktperson för Djursö. Vid samråd som rör skogsbruksåtgärder i skog kontaktas Skogsstyrelsen. Dock räcker inte samrådsskyldigheten som reglering av skydd. Skyddet av träden är inte reglerat i tillräcklig grad i dagsläget. Detta kan ges genom formellt skydd eller någon typ av skriftligt avtal om frivillig avsättning. Även skötseln behöver regleras exempelvis genom ett skötselavtal för skogstyperna och eventuellt restaureringsstöd och miljöersättning för trädklädd betesmark (9070).

Markavvattningsåtgärder är åtgärder som utförs för att avvattna mark, för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten om åtgärderna syftar till att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Markavvattningsåtgärder kräver alltid tillstånd (11 kap. 13 § MB). I Östergötland är det dessutom

förbjudet att avvattna mark vilket medför att man även behöver söka en dispens från det generella markavvattningsförbudet. Ansökan om dispens och tillstånd till markavvattning prövas i normalfallet av Länsstyrelsen.

Vid hav, sjöar och vattendrag gäller strandskydd enligt 7 kap. 13 § MB. Strandskyddets syfte är att bevara allmänhetens tillgänglighet samt växt- och djurlivet vid stränderna. I Östergötland är strandskyddet utökat på vissa platser. I det aktuella området är strandskyddet utökat från, det generella, 100 meter till 150 meter. Det är inte tillåtet att göra något som försämrar livsvillkoren för växter och djur eller begränsar allmänhetens tillträde till det strandskyddade området. Under vissa förutsättningar och i undantagsfall kan dispens ges för en åtgärd som strider mot förbudet i strandskyddslagstiftningen.

Området ligger inom ett större område som utgör riksintresse för naturvården och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB.

Alla fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd ”rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning”. Hänsyn till forn- och kulturlämningar ska därmed tas vid åtgärder som görs för att bevara naturvärdena kopplade till Natura 2000.

Bevarandeåtgärder:

Det är värdefullt om hävden planeras i de hävdgynnade naturtyperna så att Natura 2000-området i sin helhet har blommande växter under hela säsongen. Detta för att ha en kontinuerlig källa av nektar- och pollentillgång för markernas insektsfauna. Genom att till exempel ha betespåsläpp vid olika tidpunkter för olika fallor eller ha ett rotationsbete mellan fallor finns det alltid en del av området där florans kan få gå i blom och fröa av sig. Generellt sett så är alltid ett sent betespåsläpp att föredra eftersom det ökar nektar- och pollentillgången för bland annat fjärilsfaunan.

Igenväxning behöver årligen eller vid behov hållas efter genom röjning (undantag görs för 9010, 9020 och 9080). Buskar av olika slag, främst blommande arter, är viktiga att spara, så länge som de inte täcker stora ytor och bildar stora snår eller täcker fornlämningar. Mindre snår ger skydd, bo- och födosöksplatser för många djur och underlättar för lövträd, bland annat el, att gro och växa till sig utan att bli avbetad.

Fornlämningar eller kulturhistoriska spår (till exempel stensättningar, gravfält, stenmurar och rösen) behöver synliggöras genom att gräset intill hävdas och att igenväxning eller träd röjs bort, med fördel under sommarhalvåret. Träd som skjuter rotskott är det bättre att ringbarka, alla träd med höga naturvärden eller hamlade träd ska dock lämnas kvar. Död ved, röjningsrester eller andra upplag ska inte lämnas på eller invid fornlämningar. Inför större röjningsarbeten eller restaureringar ska kända lämningar i området markeras och utförarna informeras om fornlämningarnas läge och typ, för att lämningarna inte ska skadas.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna i landet som helhet, medan bevarandetillståndet beskriver aktuellt läge inom Natura 2000-området.

Tabell 2: Naturtypsareal och förekomst av Natura 2000-arter (ej fåglar) inom Natura 2000-området. *) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura2000-bevarandearbete. Prioriteringen kan skilja sig från prioriteringen i det specifika området.

Naturtyp/art	Hektar/Förekomst	Bevarandetillstånd	Sida
1630 - *Strandängar vid Östersjön	15,6	Tillfredsställande	10
6210 - Kalkgräsmarker	2,9	Gynnsam	12
6270 - *Silikatgräsmarker	1,5	Tillfredsställande	13

8230 - Hällmarkstorräng	43,2	Tillfredsställande	14
9010 - *Taiga	6,2	Okänd	15
9020 - *Nordlig ädellövskog	4,8	Tillfredsställande	16
9070 - Trädklädd betesmark	164,3	Otillfredsställande	18
9080 - *Lövsumpskog	5,0	Tillfredsställande	20
1084 - *Läderbagge (<i>Osmoderma eremita</i>)	X	Tillfredsställande	22
1936 - Hålträdklokryppare (<i>Anthrenochernes stellae</i>)	X	Okänd	25

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Uppföljning av skötseln, som är en viktig del i bevarandemålen, kan eventuellt komma att kontrolleras via den ordinarie kontrollverksamheten för miljöersättningsåtaganden, men bör även följas upp för länets samtliga områden med hävdbehov genom regelbundna analyser för att se vilka områden som ingår i jordbruksblock med miljöersättning.

1630 - Strandängar vid Östersjön

Arealen 15,6 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Merparten av strandängarna är eller har varit påverkade av slätter och/eller betesdrift. Flora och fauna varierar beroende på bland annat jordart och hävdhistorik. Strandängarna är nästan uteslutande präglade av antingen pågående traditionell hävd eller tidigare hävd. Arter som indikerar hävdkontinuitet ska finnas. Naturtypen är i allmänhet helt öppen, men enstaka träd och buskar kan förekomma.

Strandängar vid Östersjön varierar dock en hel del beroende på var de förekommer. Landhöjning, vattenståndsvariationer och isskrap har en mycket större inverkan i norra delen av Östersjöområdet vilket leder till en stor variation i naturtypens artinnehåll och en zonerings av vegetationen. Naturtypen är saltpåverkad och saltrika fläckar (saltbrännor) förekommer i naturtypen, särskilt i södra delen av Östersjön där salthalten är högre. De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadare. På platser med mycket gäss kan betespåverkan från dessa vara betydande och hålla naturtypen öppen.

Kärlväxtfloran på strandängar vid Östersjön är ofta artrik och i synnerhet längs Bottenviken och Bottenhavet särpräglad med arter såsom kärrvial, salt grönlandsgäsört, strandögontröst och klapperögontröst. Längst i norr förekommer ibland även strandviva i naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av strandängar vid Östersjön (1630) ska vara minst 15,6 hektar i Djursö. Regelbunden hävd samt avsaknad av träd och buskar ska prägla naturtypen. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet, vilket innebär att det inte ska finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller djupa körspår som medför negativ påverkan.

Naturliga störningsprocesser i form av tramp, saltvatten/saltstänk och hävd ska förekomma i sådan omfattning att typiska och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. En allmän till riklig förekomst samt förnygring av typiska arter inom följande grupper: kärlväxter (till exempel havssälting och agnsäv) och fåglar (till exempel rödbena och tofsvipa) ska finnas. Skadlig förnaansamling, igenväxning och antropogen näringstillförsel (inklusive tillskottsutfodring av betesdjur) får inte förekomma annat än i mycket begränsad utsträckning.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt utöver den generella hotbilden på sidan 6:

- Dräneringar för att påskynda avrinningen från strandängen eller närbelägna marker kan helt eller delvis förstöra biotopen. Strandängens karaktäristiska flora och fauna missgynnas av den minskade saltvattenspåverkan som blir följden.
- Ökad mängd buskar och träd i eller i anslutning till strandängar kan göra att områdets värde som häckningslokal för vadare minskar.
- Intensivt bete och gödsling från gäss kan påverka florans sammansättning negativt.
- Övergödning genom ökad pålagring med ruttnande tång och alger.
- Uppläggande av muddermassor.
- Erosion på grund av landsänkning/upphörd sedimentering eller svall från fartyg.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatusen för nästan alla gräsmarker är negativ eftersom rationaliseringen av jordbruket fortsätter. Mindre jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att mindre eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. För naturtypen strandängar vid Östersjön (1630) är förekomstarealen i boreal region idag 4 600 hektar och tillståndet är dåligt. För att uppnå gynnsam bevarandestatus i samma område behövs det uppskattningsvis 20 000 hektar.

Inom Natura 2000-området Djursö ingår ca 70-75 % av naturtypen i miljöersättningen (2015). Bevarandetillståndet kan anses som tillfredställande eftersom vissa områden av naturtypen är tillräckligt stora för att vara en attraktiv häckningsmiljö för vadarfåglar.

6210 - Kalkgräsmarker

Arealen 2,9 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen är knuten till de områden i Sverige som har kalkrika jordar nedanför trädgränsen, ofta med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har vanligen utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. I sydöstra Sverige kan sommartorra områden uppträda som olika typer av stäppartade torrängar med arter som ängshavre, brudbröd, backsmultron och backklöver. I vissa områden kan toppjungfrulin, fältsippa och fältvädd också vara vanliga i naturtypen. På friskare kalkmarker finns arter såsom vildlin, darrgräs och rödkämpar. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär är vanligen mellan 0 till 30 %. Hävdgynnade arter finns och ofta är kalkgräsmarkerna dessutom viktiga orkidélokaler

Bevarandemål

Arealen av kalkgräsmarker (6210) ska vara minst 2,9 hektar i Djursö. Hävd ska påverka området. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar växelfuktiga miljöer. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande anläggningar som medför negativ påverkan. Träd och buskar ska utgöra enstastaka till måttligt inslag och mindre ytor med blottad mark är ett positivt inslag. Träd och buskskiktet ska främst utgöras av blommande träd och buskar, vidkroniga träd, hamlade träd, hålträd samt grova träd och buskar. Solexponerade miljöer ska dock utgöra ett påtagligt inslag i hela naturtypen. Det ska finnas typiska kärlväxter (t.ex. brudbröd, jordtistel, rödkämpar och solvända) och insekter (t.ex. dagfjärilar). De typiska arterna ska förekomma i sådan omfattning att dessa kan fortleva långsiktigt i området. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska dessutom vara karakteristisk för naturtypen. Skadlig förnaansamling, igenväxning och antropogen näringstillförsel (inklusive tillskottsutfodring av betesdjur) får inte förekomma.

Vad kan påverka negativt

I dagsläget finns inga ytterligare negativa naturtypsspecifika påverkansfaktorer utöver den generella hotbilden på sidan 6.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Mindre jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att mindre eller svårbrukade gräsmarker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. Eftersom gräsmarkerna har minskat i utbredning har också flertalet av gräsmarksnaturtyperna och deras typiska arter en negativ utveckling. För naturtypen kalkgräsmarker (6210) minskar förekomstarealen i boreal region (idag 14 000 hektar) och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå gynnsam bevarandestatus i samma område behövs det uppskattningsvis 56 000 hektar.

Inom Natura 2000-området Djursö hävdas i dagsläget hela naturtypen (ingår i miljöersättningen 2015). Bevarandetillståndet kan anses som gynnsamt då skötseln är bra och hävden god.

6270 - Silikatgräsmarker

Arealen 1,5 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen silikatgräsmarker består av öppna betesmarker med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Fältskiktet är artrikt och har ett stort inslag av hävdgynnade arter som trivs på kalkfattig och näringsfattig mark. Artrikedomen är uppkommen ur en lång period av hävd och naturtypen är beroende av en fortsatt beteshävd. Vegetationens sammansättning varierar beroende på underlag och geografisk belägenhet.

Silikatgräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6270) i Natura 2000-området ska vara minst 1,5 hektar. Regelbunden hävd ska präglade naturtypen. Ingen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma, och den som eventuellt finns ska minska för att på sikt helt försvinna. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Träd och buskar ska utgöra enstaka till måttligt inslag och mindre ytor med blottad mark är ett positivt inslag. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen, t.ex. fältgentiana, kattfot, ögontröst och slätterfibbla. Utöver en artrik flora ska silikatgräsmarkerna även bevara en artrik fauna, där främst flertalet fjärilar ska kunna fortleva. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma.

Vad kan påverka negativt

I dagsläget finns inga ytterligare negativa naturtypsspecifika påverkansfaktorer utöver den generella hotbilden på sidan 6.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Mindre jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att mindre eller svårbrukade marker som ofta huser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. Eftersom gräsmarker minskar i utbredning har också flertalet av gräsmarksnaturtyperna och deras typiska arter en fortgående negativ utveckling. Ett stort antal typiska kärlväxter med höga naturvärden förekommer i silikatgräsmarkerna som historiskt troligen har brukats som slätteräng. För naturtypen silikatgräsmarker (6270) är förekomstarealen i boreal region idag 126 000 hektar och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma område har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs 380 000 hektar av naturtypen.

Naturtypen (6270) i Natura 2000-området hävdas genom bete och ingår nästan helt i miljöersättningen (2015), det finns även ett artrikt fältskikt. Skötseln är generell god med ett relativt gott betestryck. Bevarandetillståndet anses därför som tillfredställande.

8230 - Hällmarkstorräng

Arealen 43,2 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Växtsamhällen med torktåliga arter av kärlväxter, lavar och mossor på silikatrika hällmarksytor. Hällarna är tidvis mycket torra och har ett tunt, fläckvist förekommande jordtäckte som högst täcker halva ytan. Ytorna är främst plana och består oftast av näringsfattiga graniter och gnejser. Naturtypen förekommer i huvudsak i områden med någon typ av störning, till exempel bete, tramp och/eller brand.

Kärlväxter som fetbladsväxter, styvmorsviol, tjärblomster, bergglim och mandelblom karaktäriserar naturtypen. De artrikaste och värdefullaste exemplen förekommer i öppna betesmarker och kust- eller åkerlandskap.

Periodvis översilning med näringsrikt vatten från gräsmarksytor, fågelspillning med mera kan ge en artrik och svagt kalkgynnad växtlighet. I de bäst utvecklade typerna påträffas också rikligt med mossor och lavar, till exempel kopparbryum, takskruvmossa, vissa skinn- och gelélavar. Naturtypen har i gynnsam bevarandestatus krontäckning på mindre än 30 %.

Bevarandemål

Arealen av hällmarkstorräng (8230) ska vara minst 43,2 hektar i Natura 2000-området Djursö. Regelbunden hävd (främst bete) ska prägla området. Det ska finnas blottat berg på minst halva arealen och krontäckningen ska inte utgöra mer än ett måttligt inslag. Viktiga processer som ska finnas i naturtypen är regelbunden hävd, torka, ren luft samt periodiserad tillgång på näring kan behövas. Även störningar som brand och tramp är positivt. Naturliga strukturer och processer ska förekomma i sådan omfattning att typiska och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. Det ska finnas allmänt till rikligt av typiska och karakteristiska kärlväxter (t.ex. gul- och vit fetknopp, kärleksört och styvmorsviol), mossor och lavar. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig.

Vad kan påverka negativt

I dagsläget finns inga ytterligare negativa naturtypsspecifika påverkansfaktorer utöver den generella hotbilden på sidan 6.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatusen för nästan alla naturtyper som präglas av hävd är negativ eftersom rationaliseringen av jordbruket fortsätter. Mindre jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att mindre eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. För naturtypen hällmarkstorrängar (8230) är förekomstarealen i boreal region idag 5 000 hektar och tillståndet är dåligt. För att uppnå gynnsam bevarandestatus i samma område behövs det uppskattningsvis 10 000 hektar.

Naturtypen (8230) i Natura 2000-området ligger nästan helt utanför miljöersättningen (2015), vilket gör att skötseln inte är tillräckligt reglerad. Trots detta är skötseln för närvarande generellt god. Bevarandetillståndet anses därför som knappt tillfredställande.

9010 - Taiga

Arealen 6,2 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer främst i den boreala zonen på fuktiga näringsrika marker till torra och näringsfattiga. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30 till 100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg, ibland även med inslag av andra inhemska arter. Naturtypen taiga innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Det kanske viktigaste elementet för naturtypen är den döda veden som hyser en lång rad vedlevande svampar och insekter, dessutom är veden födosöks- och boplatser för många fågelarter. Naturtypen delas vanligen in i flera olika undergrupper beroende på dominerande trädslag samt successionsstadier.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 6,2 hektar i Djursö. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark med ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt. Barrträd ska dominera naturtypen, ovanför förkastningsbranten ska tall dominera i trädskiktet och i eller nedanför branten. Lövträd ska utgöra ett enstaka till måttligt inslag. Det ska finnas tämligen allmänt med grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, liggande stockar, halvdöda träd eller branddödade träd. Förekomsten av äldre träd ska vara måttlig till riklig och det ska finnas en föryngring av ovan nämnda arter.

Hela eller stora delar av naturtypen ska vara skogsbrandspåverkad, även andra omvälvande störningar så som insektsangrepp, stormfällning eller bete ska tillåtas påverka naturtypens dynamik och struktur. Andra småskaliga naturliga processer som trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning är positivt och ska förekomma inom området. Igenväxningsvegetation (framför allt gran) ska inte tillåtas dominera i fältskiktet. Typiska och karaktäristiska arter ska kunna fortleva långsiktigt i området och det ska finnas en art- och individrik förekomst av dessa arter inom följande grupper: insekter; mossor; svampar; samt lavar.

Vad kan påverka negativt

I dagsläget finns inga ytterligare negativa naturtypsspecifika påverkansfaktorer utöver den generella hotbilden på sidan 6.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen 9010 förekommer i hela landet med tyngdpunkten av utbredningen i den boreala zonen. Marker som normalt brukas som produktionsskogar tillhör ofta naturtypen taiga och det är endast i de fjällnära regionerna som det finns kvar betydande områden med äldre skog i sena successionsstadier. Naturtypen taiga (9010) har en negativ utveckling eftersom skogsbruket i marker med höga naturvärden och fjällnära skog fortsätter, dessutom har intresset för biobränslen, skogsgödsling och skogsodling med främmande trädarter ökat under senare år. Samtidigt har hänsynen vid skogsavverkning ökat och arealen skyddad skog har utökats. År 2013 var förekomstarealen av taiganaturtypen i hela landet 2 071 400 hektar och för att naturtypen 9010 ska uppnå gynnsam bevarandestatus behövs det uppskattningsvis 4 298 500 hektar. Bevarandestatusen för naturtypen taiga (9010) är idag dålig i den boreala regionen och utvecklingen är övervägande negativ.

Naturtypen (9010) ligger helt utanför miljöersättningen (2015) vilket är ganska väntat då det inte är en hävdgynnad naturtyp. Bevarandetillståndet för naturtypen i Djursö har inte bedömts.

9020 - Nordlig ädellövskog

Arealen 4,8 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Nordlig ädellövskog karakteriseras av kontinuitet av lövträd (främst ädellövträd) av en varierande ålder, inklusive gamla träd. Naturtypen har en krontäckning på 50 till 100 %, där ädellövträd utgör normalt minst 50 % av grundytan. Viktiga komponenter i trädskiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Ingen av dessa utgör mer än 50 % av grundytan. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den ska ha påverkats av till exempel luckhuggning, bete eller naturlig störning. Det ska finnas gamla träd, död ved, i form av grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier, och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Förekomst av död ved, gamla och grova träd är viktig för vissa lavar, mossor och svampar, samt för insekter och landmollusker. Artsammansättningen varierar med skogens slutenhet. Naturvärdena i skogar som varit ohävdade under en längre tid utvecklas till stora delar genom naturlig dynamik vilket omfattar mindre naturliga störningar.

Bevarandemål

Arealen av Nordlig ädellövskog (9020), i Djursö Natura 2000-område, ska vara minst 4,8 hektar. Lövträd ska prägla skogen i hela området. Eken ska fortsätta vara det dominerande trädslaget. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: bland annat ek. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat i påtagligt antal: stående döda eller döende träd; död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar; gamla träd med grov bark, skador, håligheter eller mulm. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiska gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas typiska/karakteristiska arter inom följande grupper: insekter; lavar; samt mossor. Igenväxningsvegetation, av framför allt gran, ska inte förekomma.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt utöver den generella hotbilden på sidan 6:

- Ökat graninslag i lövträdsbärande hagmarker.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Sverige har till skillnad mot övriga Europa en väl bevarad ädellövskog med stor artrikedom, vilket gör att vi har ett stort ansvar att ta vara på denna typ av skog. Ädellövskogen är ofta knuten till gamla kulturbygder och dess utseende har stor betydelse för landskapsbilden. Många människor uppskattar ädellövskogen som en plats för friluftsliv.

Naturtypen (9020) förekommer i hela den kontinentala och södra delen av den boreala regionen i Sverige. Andelen ädellövträd i skogsmark har ökat något under det senaste decenniet men trots detta är de befintliga arealerna av naturtypen nordlig ädellövskog relativt som och avverkning av värdefulla ädellövskogsmiljöer fortsätter. Det är mycket positivt att hänsynstagandet till naturvärdena vid skogsavverkning ökat och att arealen skyddad skog fortsätter att öka. För naturtypen nordlig ädellövskog (9020) är förekomsten i boreal region (både inom och utanför Natura 2000-områden) 7 800 hektar i Sverige. För att en gynnsam

Länsstyrelsen Östergötland

bevarandestatus ska nås i samma område behövs uppskattningsvis 10 000 hektar nordlig ädellövskog. Bevarandestatusen för naturtypen bedöms idag vara dålig i Sverige.

Skötseln i Djursö är relativt bra, det finns även flertalet grova ekar och lindar i naturtypen (9020). Området ligger nästan helt utanför miljöersättningen (2015) vilket är väntat då nordlig ädellövskog inte är en hävdpräglad naturtyp. Trots den begränsande arealen anses bevarandetillståndet tillfredsställande.

9070 - Trädklädd betesmark

Arealen 164,3 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Trädklädda betesmarker är en naturtyp som kan delas in i två undergrupper: hagmarker med ett glest trädskikt av främst ek eller björk, samt skogsbete (betad skog) där barrträd ofta är dominerande. Gemensamt för dem är en lång trädkontinuitet och att marken har nyttjats till bete. De trädklädda hagmarkerna kan även ha en historia av slätterhävd.

Det är viktigt att trädkontinuiteten inte bryts eller att beteshävden upphör. Krontäckningen för naturtypen generellt ligger generellt mellan 30 till 75 %. I skogsbeten och betade lundmiljöer är den oftast högre ibland nära 100 %. Till trädklädda betesmarker är en mängd arter från olika organismgrupper knutna, främst hävdgynnade kärlväxter, svampar, lavar och insekter. Vidkroniga träd är hemvist för flera karaktärsarter av främst insekter, lavar, och mossor som måste ha ljus och värme. Fältskiktet behöver också ljus för att inte grässvålen ska luckras upp och karaktärsarterna utkonkurreras av skuggtåliga arter. Även grov död ved, främst i form av torrträd och hålträd, men även enskilda lågor i olika nedbrytningsstadier är värdefulla substrat för vedlevande insekter och epifyter. I de fall betad skog finns på kalkmark har den ofta en rik marksvampflora som är hävdgynnad. I naturtypen finns vanligen blommande buskar till exempel hagtorn, slån och nypon som är en viktig miljö för många fjärilar och andra insekter.

Bevarandemål

Arealen av trädklädda betesmarker (9070) ska totalt vara minst 164,3 hektar i Natura 2000-området. Det ska finnas ett individ- och artrikt bestånd av typiska och karakteristiska kärlväxter och lavar. Krontäckningen i hagmarken ska variera mellan glest till halvsluten, skogsbetet kan ha en mera sluten krontäckning. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat samt att björk, asp, oxel och sälg tillsammans ska dominera naturtypen. Andra viktiga trädarter som tillsammans ska utgöra ett måttligt till påtagligt inslag i betesmarken är al, ek, rönn, körsbär och vildapel. Det ska finnas tämligen allmän förekomst av grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, liggande stockar, även enstaka rishögar är positivt och kan sparas. Det ska även finnas ett artrikt buskskikt med minst ett måttligt inslag av en, hassel och rosenväxter. Förekomsten av äldre träd och buskar ska vara allmän till riklig och det ska finnas en föryngring av ovan nämnda arter. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig. Ingen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma, och den som eventuellt finns ska minska för att på sikt helt försvinna. Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt utöver den generella hotbilden på sidan 6:

- Ökat graninslag i lövträdsbärande hagmarker.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Mindre jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att mindre eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. Eftersom gräsmarker minskar i utbredning har också flertalet av gräsmarksnaturtyperna och deras typiska arter en fortgående negativ utveckling. För naturtypen trädklädd betesmark (9070) är förekomstarealen i boreal region idag 67 600 hektar och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå en

Länsstyrelsen Östergötland

gynnsam bevarandestatus i samma region har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs minst 300 000 hektar av naturtypen.

Delar av naturtypen (9070) i Natura 2000-området hävdas genom bete men trots detta ingår knappt 10 % i miljöersättningsansökan (2015). Det finns ett relativt artrikt fåltskikt samt ett varierat trädsikt som domineras av ek men med inslag av andra trädarter samt fler äldre träd och död ved. Trädsiktet är stundtals tätt och gamla träd blir trängda av uppväxande sly och buskar. Bevarandetillståndet anses därför vid författandet av bevarandeplanen som otillfredsställande. Det finns även risk att tillståndet försämras p.g.a. bristande reglering av skötseln.

9080 - Lövsumpskog

Arealen 5,0 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på fuktig och näringsrik mark. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstorv eller vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är vanligen mellan 50-100 %. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av al. Gran och videarter kan ofta förekomma i både träd- och buskskikt.

I denna naturtyp finner man ofta en stor variation vad gäller trädslag, artstock och struktur. Denna variation kan komma från tidigare markanvändning, naturgivna förutsättningar eller den aktiva dynamiken i bestånden. I sitt mest utvecklade stadium kännetecknas naturtypen av ett stort inslag av gamla träd och död ved. Som ett resultat av tidigare markanvändning, naturliga störningar eller andra åtgärder kan skogen befinna sig i ett yngre successionsstadium med stort inslag av yngre träd.

Naturtypen består av en fuktig till blöt skog som till vissa delar liknar svämlövskogen, men till skillnad från dessa karakteriseras fältskiktet av typiska sumpväxter beroende på det mer eller mindre permanent höga vattenståndet. Övergången mot björklädd, skogsbevuxen myr kan vara diffus, men generellt är torvtäcket i lövsumpskogen tunt och består då av lövkärrs- och vasstorv. Till följd av den fuktiga marken står träden ofta på socklar, särskilt i äldre skog. Tuvbildningen kan vara stark, och vegetationen därför varierande med ris på tuvorna och avsaknad av vegetation i de blötaste delarna. I djup skugga blir fältskiktet glestycken. Lövsumpskogarna har sin tyngdpunkt i södra delen av landet och förekommer främst i boreal och kontinental region.

Bevarandemål

Arealen av lövsumpskog (9080) ska vara minst 5,0 hektar i Djursö. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark med ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt. Trädarten klibbal ska dominera naturtypen samt minst ett måttligt inslag av andra trädarter till exempel gran, björk och vide. Det ska minst finnas allmänt till rikligt med död ved, till exempel stående stammar, hålträd, liggande stockar och halvdöda träd. Förekomsten av äldre träd ska vara måttlig till riklig och det ska finnas en föryngring av ovan nämnda arter.

Naturtypen ska inte påverkas av dräneringsåtgärder och ska ha en naturlig hydrologi. Omvälvande störningar som insektsangrepp, stormfällning eller bete kan påverka naturtypens dynamik och struktur. Andra småskaliga naturliga processer som trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning är positivt och ska förekomma inom naturtypen.

Typiska och karaktäristiska arter ska kunna fortleva långsiktigt i området och det ska finnas en art- och individrik förekomst av kärlväxter och mossor. Igenväxningsvegetation av invasiva arter (till exempel gran) ska inte tillåtas dominera i naturtypen. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt utöver den generella hotbilden på sidan 6:

- Ökat graninslag i lövträdbärande hagmarker.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Sumpskogarna förekommer ofta insprängt bland andra skogstyper. Då är de dessutom ett viktigt inslag som väsentligt höjer ett områdes naturvärde. Med tanke på den historiska förlusten av naturskogar, så kan man anta att även opåverkade lövsumpskogar minskat avsevärt. År 2013 fanns det uppskattningsvis 22 600 hektar av naturtypen i Sverige, men att det för god bevarandestatus behövs minst 47 000 hektar. Största hotet är fortfarande ett storskaligt skogsbruk. Dagens sumpskogar bör bevaras med ökad naturvårdshänsyn inom skogsbruket.

Bevarandetillståndet för naturtypen (9080) anses som tillfredsställande. Åldern på träden i området är varierande och det förekommer främst klipbal i området. Naturtypen finns även på fler platser i området men i mycket mindre ytor än den del som är utprickad i bevarandeplanen.

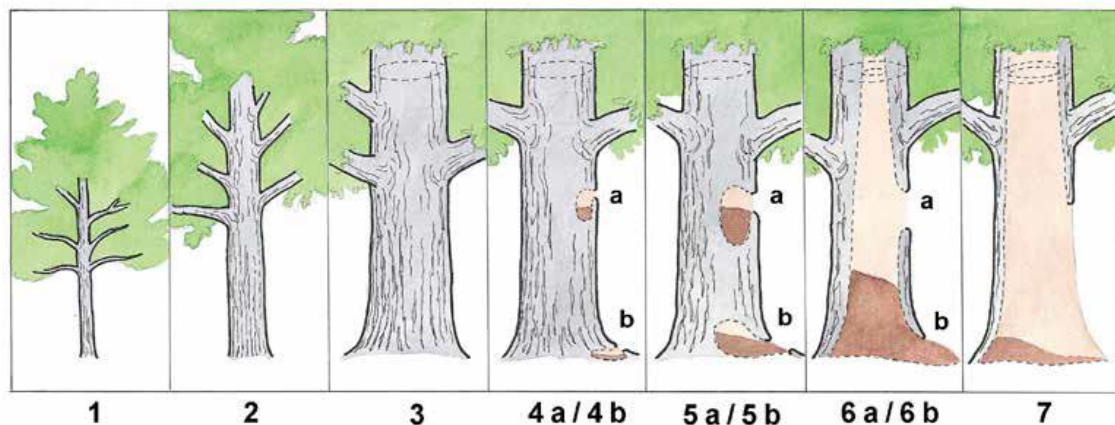
1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Läderbaggen är knuten till äldre ihåliga lövträd med stora mängder mulm. I Sverige förekommer den främst i ek, men även i ask, lind, bok, klipbal och andra träd som blir ihåliga. God solexponering påverkar mikroklimatet inne i hålträden positivt. Läderbaggen föredrar träd som står fristående eller halvöppet och det är sällan man ser arten i helt slutna bestånd.

Larven lever inne i stamhåligheternas mulm, där de gnager på den omgivande fastare (brunnrötade) döda veden. Läderbaggen lever därför nästan uteslutande i träd som är över 200 år gamla d.v.s. klass 4 och uppåt (se figur 1 för klassindelning). Troligen är klass fem till sex viktigast för arten eftersom träden då innehåller mest mulm. Arten kan stanna mycket länge i samma träd, vilket gör att stora mängder av de karaktäristiska exkrementerna efter hand ansamlas inuti träden. Larven lever och utvecklas inuti trädet under tre till fyra år. Den vuxna skalbaggen kläcks i juli månad och lever sedan i två till fem veckor i och på trädet, för att fortplanta sig och sedan dö. Läderbaggen blir upp till tre centimeter stor, är vackert brunglänsande och har en doft som påminner om aprikos. Arten är idag sällsynt i hela Europa. I Sverige har den sina starkare fästen i Östergötland, östra Småland och Blekinge. Den har mycket höga krav på sin livsmiljö och är därför en viktig indikator på värdefull natur - finns läderbaggen finns också en mängd andra hotade insekter, lavar och svampar.

Figur 1: Stadiindelning av hålträd enligt Jansson och Antonsson (1995). Varje klass motsvarar 50-100 år och stadium tre representerar ett träd som är cirka 100-150 år.

Arten gynnas av betesdrift och luckhuggning eller motsvarande ingrepp som håller trädskiktet gles och luckigt, med god möjlighet för ljuskrävande träd som ek att utveckla mulmträd och att föryngra sig. Det har visat sig att läderbaggen kan leva kvar i många år efter det att en lokal blivit för liten och träden för få för att garantera artens långsiktiga överlevnad.

Läderbaggen har begränsad spridningsbenägenhet och de flesta individer stannar under hela sin livstid i det träd där de kläckts. Endast 15 % av individerna lämnar trädet där de kläcktes i och flertalet sprider sig då till träd inom 50 till 100 meter. Den längsta kända förflyttningen av läderbaggen är 500 meter, modellberäkningar uppskattar att cirka 5 % borde kunna sprida sig längre än 300 meter och mindre än 1 % längre än 1 kilometer. Om det är långa avstånd mellan lämpliga hålträd får isoleringseffekten stor betydelse för artens förekomstsmönster. För läderbaggens långsiktiga överlevnad i Natura 2000-området Djursö har alltså det angränsande området i söder en mycket stor betydelse (karta över läderbaggens spridning på sidan 33).

Sammanfattningsvis kan sägas att läderbaggen är en dokumenterat god signalart (lätt att känna igen och finna) för ihåliga ädellövträd med en hög artrikedom.

Bevarandemål

För att det ska finnas goda förutsättningar för läderbaggen inom Natura 2000-området Djursö behöver det finnas minst 20 mulmträd i klass fem till sex samt 160 hålträd inom lämpligt spridningsavstånd (högst 300 meter mellan hålträden) på en areal av minst 57 hektar.

Målet är att livsmiljön ska utgöras av trädklädd betesmark (9070) eller motsvarande miljö där krontäckningen ska variera mellan glest till halvsluten. Trädsiktet behöver vara olikåldrigt och flerskiktat samt domineras av ädellöv, främst ek. Det ska finnas tämligen allmänt med grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, mulmträd. Redan gamla träd och död ved ska stå kvar, förekomsten av äldre träd (hålträd) ska utgöra ett måttligt inslag.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt utöver den generella hotbilden för gräsmarker på sidan 6:

- Ett stort antal av de träd där läderbaggen förekommer hotas generellt genom konkurrens från yngre lövträd och gran. Många lämpliga ekar har dött under senare decennier på grund av igenväxning och utskuggning. Bristande eller upphörd häv är ett hot mot arten.
- Avverkning och bortstädning av hålträd i parker och alléer är ett annat starkt hot mot arten. Denna typ av träd förekom tidigare i stor utsträckning ute i det öppna kulturbeteslandskapet, en miljö som decimerats kraftigt p.g.a. ändrad markanvändning. Därför kan parker och alléer i framtiden bli allt viktigare biotoper för artens överlevnad.
- På många lokaler (platser) är kontinuiteten av jätteträd bruten, vilket innebär att ersättningsträd saknas när den äldre generationens träd dör. Många lokaler har ett glapp på minst 60 år i nyetableringen av framtidsekar.
- Fragmentering i kombination med små delpopulationer. På små lokaler löper läderbaggspopulationerna risk att dö ut genom slumpmässiga händelser, även om antalet lämpliga träd skulle hållas konstant. Då många lokaler numera ligger långt från varandra är sannolikheten för återkolonisation liten eller obefintlig om populationen en gång försvunnit.
- Exploatering i eller i närheten av skalbaggnas förekomstlokaler försvårar läderbaggens möjligheter att sprida sig i ladskapet. De påverkas främst av dofter, sikthinder och upphörd hävd.

Bevarandeåtgärder

Åtgärderna som behövs utöver generella bevarandeåtgärder på sidan 7:

Läderbaggen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och vilt levande exemplar av arten läderbagge är fredade enligt stycke 1 - 4, 4 § Artskyddsförordningen (2007:845). Detta innebär att det är förbjudet att avsiktligt störa, skada, fånga eller döda arten, eller avsiktligt förstöra eller skada bo- och viloplatser samt att samla in ägg. Det innebär alltså att flertalet av alla hålträd inom spridningsavstånd även utanför Natura 2000-området redan idag är skyddade.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Läderbaggen förekommer från Skåne till Uppland och Västmanland. Sverige härbärgerar en avsevärd del av den samlade Västeuropeiska populationen. De flesta fyndplatserna ligger i sydöstra Sverige. Arten är påträffad på cirka 430 lokaler (platser) under senare tid, men på många av dessa är populationerna mycket individfattiga och arten finns bara kvar i ett eller ett par träd. Ungefär 1/3 av dessa lokaler är det endast exkrementer och rester av djur påträffade.

Antalet grova exponerade hålträd, ofta i gamla naturbetesmarker, parker och alléer, har minskat kontinuerligt. På många platser finns ett hundraårigt glapp i åldersfördelningen av lämpliga träd, vilket gör att framtiden kan

te sig ganska dystert för arten. Utan biotopvårdande åtgärder kommer många av de mindre populationerna med all sannolikhet att försvinna.

Målsättningen för åtgärdsprogrammet för läderbagge är livskraftiga populationer med god konnektivitet (fria spridningsvägar/"gröna korridorer"), spridda över artens naturliga utbredningsområde. Detta innebär att arten bör bebo minst 500 träd i kontinental region och minst 2 000 träd i boreal region för en gynnsam bevarandestatus.

Natura 2000-områdena Djursö kommer med säkerhet kunna ha minst 20 hålekar av god kvalité (det vill säga mulmträdklass fem till sex i solbelyst läge) inom de närmaste 50 till 100 åren. Men för detta krävs att trädkiktet glesas ur på vissa ställen.

Bevarandetillståndet för läderbaggen får anses som tillfredställande i Natura 2000-området Djursö eftersom det finns en god tillgång på lämpliga hålträd inom området (ca 300 stycken klass fem till sex). Däremot skulle mer av trädklädd betesmark behöva hävdas genom bete. Ekområdet på Djursö är inom spridningsavstånd till ekhagmarkerna söder om ön, och troligen förkommer läderbaggen inom hela området (se karta, sidan 33).

1936 - Hålträdklokrypare, *Anthrenochernes stellae*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Hålträdklokrypare är funnen i flera olika typer av gammal lövskog med lång kontinuitet av hålträäd. Lämpliga biotoper är slutna naturskogar, skogsliknande parker och ädellövträdsdominerade hagmarker. Hålträdklokrypare förekommer i gamla ihåliga levande lövträäd, högstubbar, lågor och större nedfallna grenar. Arten lever bland mulm i stam- och grenhåligheter i bok, lind, ek och asp, vanligen i anslutning till djurbon (fåglar, getingar, bin, myror). Arten förekommer i hålträäd med varierande solexponering, d.v.s. arten tycks även överleva i hålträäd som står relativt skuggigt. De flesta lokalerna hyser ett anmärkningsvärt stort antal andra rödlistade arter, vilket tyder på att hålträdklokryparen har strikta miljökrav och ett högt signalvärde.

Arten sprider sig mellan olika trääd genom att haka fast med klorna i andra insektsarters ben. Spridningsförmågan är beroende av transportörens och maximalt spridningsavstånd är uppskattat till ca 500 meter.

Bevarandemål

För att det ska finnas goda förutsättningar för hålträdklokryparen inom Natura 2000-området Djursö behöver bevarandemålen för den prioriterade signalarten läderbaggen uppnås.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt utöver den generella hotbilden på sidan 6:

- Ett stort antal av de trääd där hålträdklokrypare förekommer hotas genom konkurrens från yngre lövträäd och gran. Många lämpliga ekar har dött under senare decennier på grund av igenväxning och utskuggning.
- Förluster av detta hålträäd i kulturbeteslandskapet p.g.a. ändrad markanvändning. Avverkning och bortstädning av hålträäd i parker och alléer är ytterligare ett starkt hot mot arten.
- På många lokaler är kontinuiteten av jättträäd bruten, vilket innebär att ersättningsträäd saknas när den äldre generationens trääd dör.
- Fragmentering i kombination med små delpopulationer. På små lokaler löper populationer av hålträdklokrypare risk att dö ut genom slumpmässiga händelser, även om antalet lämpliga trääd skulle hållas konstant. Då många lokaler numera ligger långt från varandra är sannolikheten för återkolonisation liten eller obefintlig om populationen en gång försvunnit.

Bevarandeåtgärder

Åtgärder som behövs för att det ska finnas goda förutsättningar för naturtypen inom Djursö preciseras under rubriken Områdets bevarandeåtgärder på sidan 7.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Arten har en sydöstlig utbredning i Sverige. I Sverige funnen från Skåne till södra Gästrikland med tyngdpunkt på Östergötland. Tillgången på grova hålträäd (främst ek och andra ädellövträäd) i öppna/halvslutna betesmarker har minskat och dagens populationer är mindre och mer isolerade. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske och arten är idag rödlistad som nära hotad (NT). Minskningen avser kvalitén på artens habitat. Dagens Sverigepopulation förekommer uppskattningsvis i 450-950 stycken träädstammar. För att uppnå gynnsam bevarandestatus behöver arten bebo uppskattningsvis 1650 stycken trääd i hela landet.

Bevarandetillståndet för hålträdklokryparen i Djursö är okänt.

Kartor

Kartor som visar områdets läge, yttergränser, naturtypernas utbredning, fornlämningar, läderbaggens spridningsförmåga, samt äldre ekonomiska kartor finns sist i planen.

Dokumentation

Webbsidor/databaser:

Artportalen, <https://www.artportalen.se>, (2017-06-12).

Länsstyrelsen Östergötland, <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>, (2017-06-12).

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>, (2017-06-12).

Skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, (2017-06-12).

Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVVA), <http://www.jordbruksverket.se/> (2017-06-12).

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister (RAÄ-id Sankt Anna 21, 27, 85, 92, 94, 96-97, 99, 127-128, 130-133, 135-136), <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>, (2017-06-12).

Dokument:

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för habitat och ArtDatabankens vägledningar för arter.

Wenche Eide (red.), Arter och naturtyper i habitatdirektivet - bevarandestatus i Sverige 2013, ArtDatabanken SLU, Uppsala, 2014.

Bevarandeplan för Djursö Natura 2000-område, fastställd 2011-05-27.

Bilagor

Bilaga 1: Tabell över rapporterade rödlistade arter

Bilaga 2: Beskrivning av landmiljöer

Topografisk karta

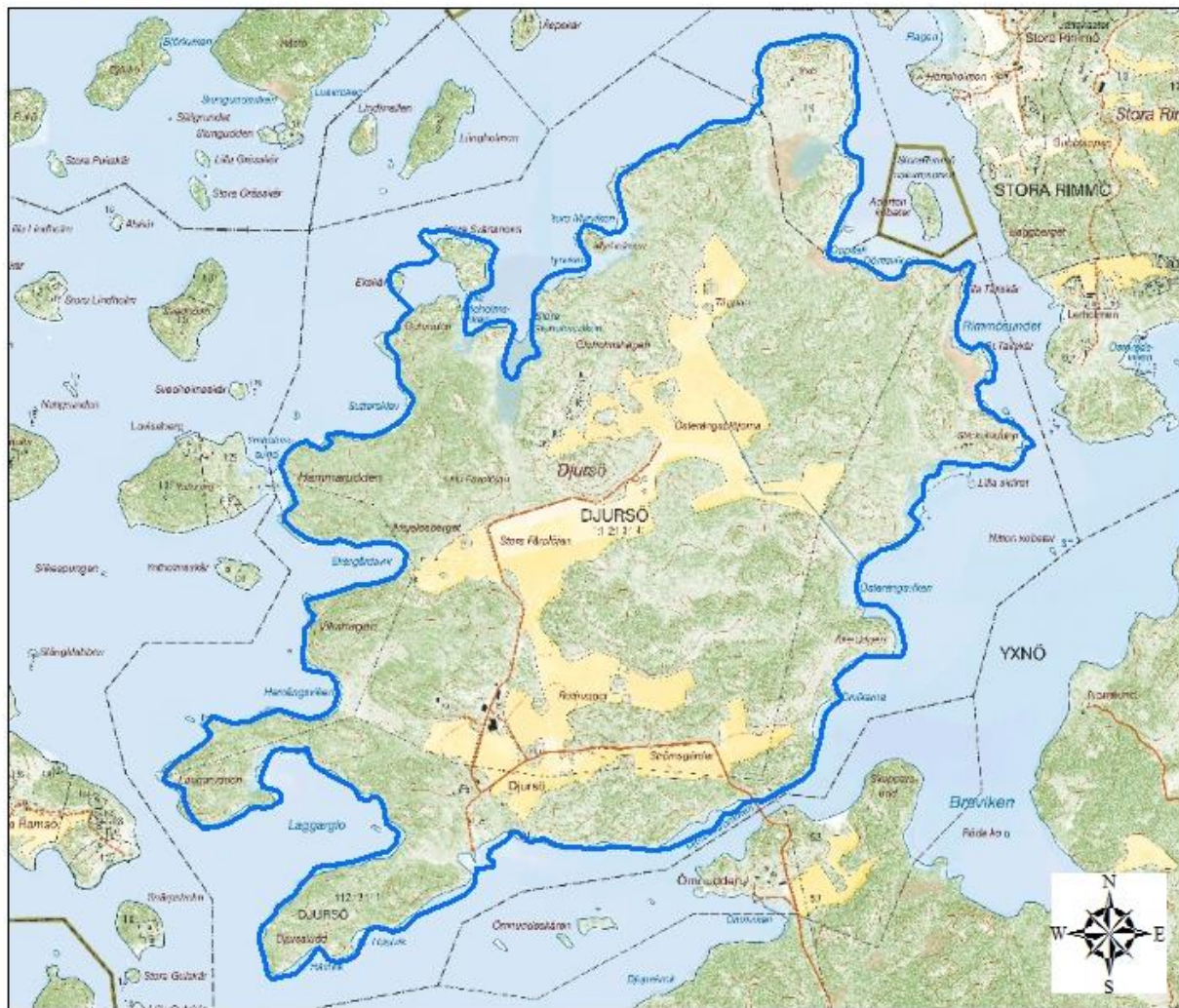
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 2,5 5 10 15
Kilometer

 Natura 2000-området

Översigtskartan visar att Natura 2000-området Djursö ligger i Östergötlands skärgård, strax utanför Söderköping.

Ekonomisk karta

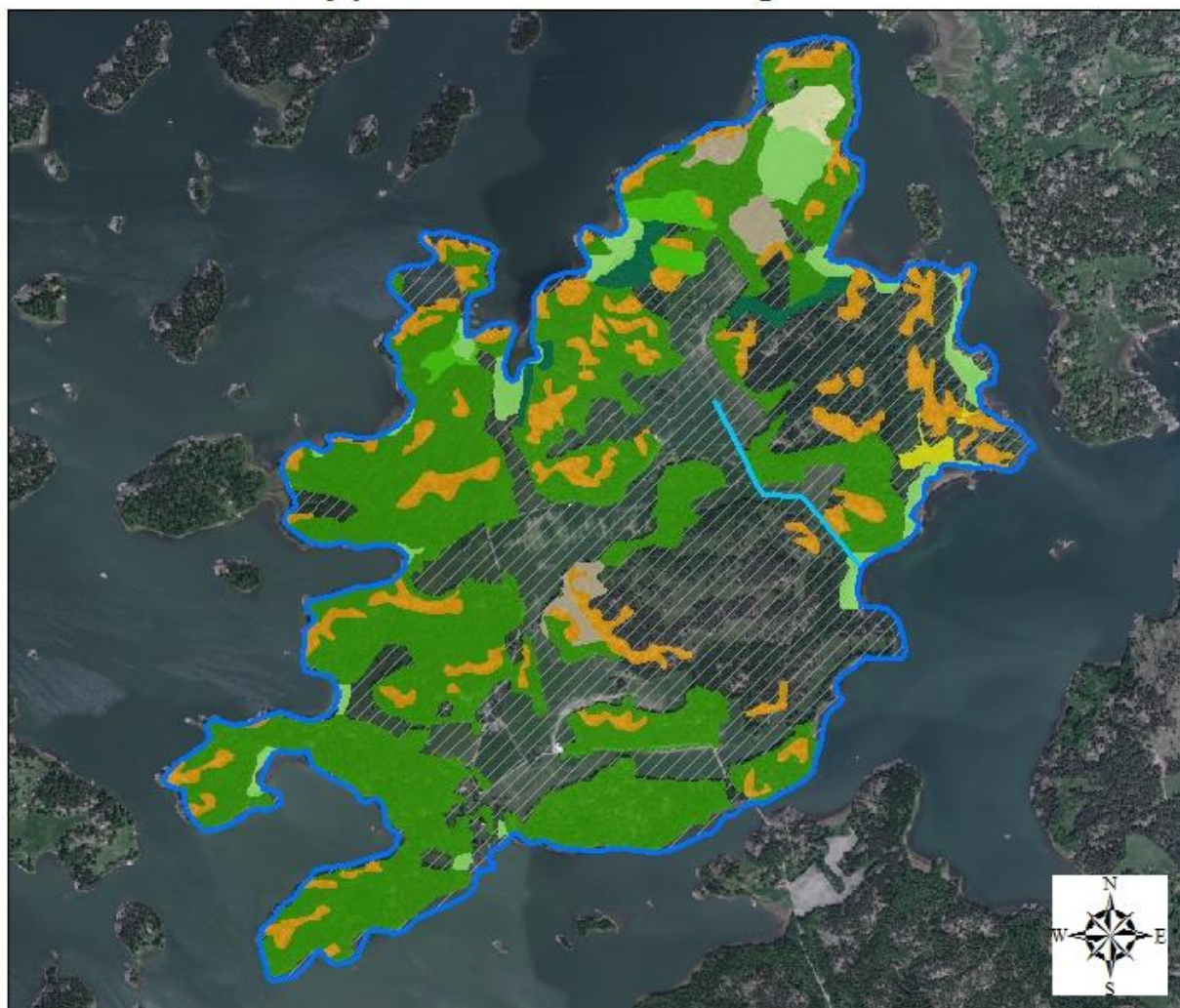
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

Fastighetskartan visar yttergränserna för området.

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 250 500 1 000 1 500
Meter

	Natura 2000-området	
	Vattendrag	
	Annan naturtyp	
	1630 Strandängar vid Östersjön	15,6 ha
	6210 Kalkgräsmark	2,9 ha
	6270 Silikatgräsmarker	1,5 ha
	8230 Hällmarkstorräng	43,2 ha
	9010 Taiga	6,2 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	4,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	164,3 ha
	9080 Lövsumpskog	5,0 ha

Flygbilden visar naturtypernas utbredning i Natura 2000-området.

Fornlämningar

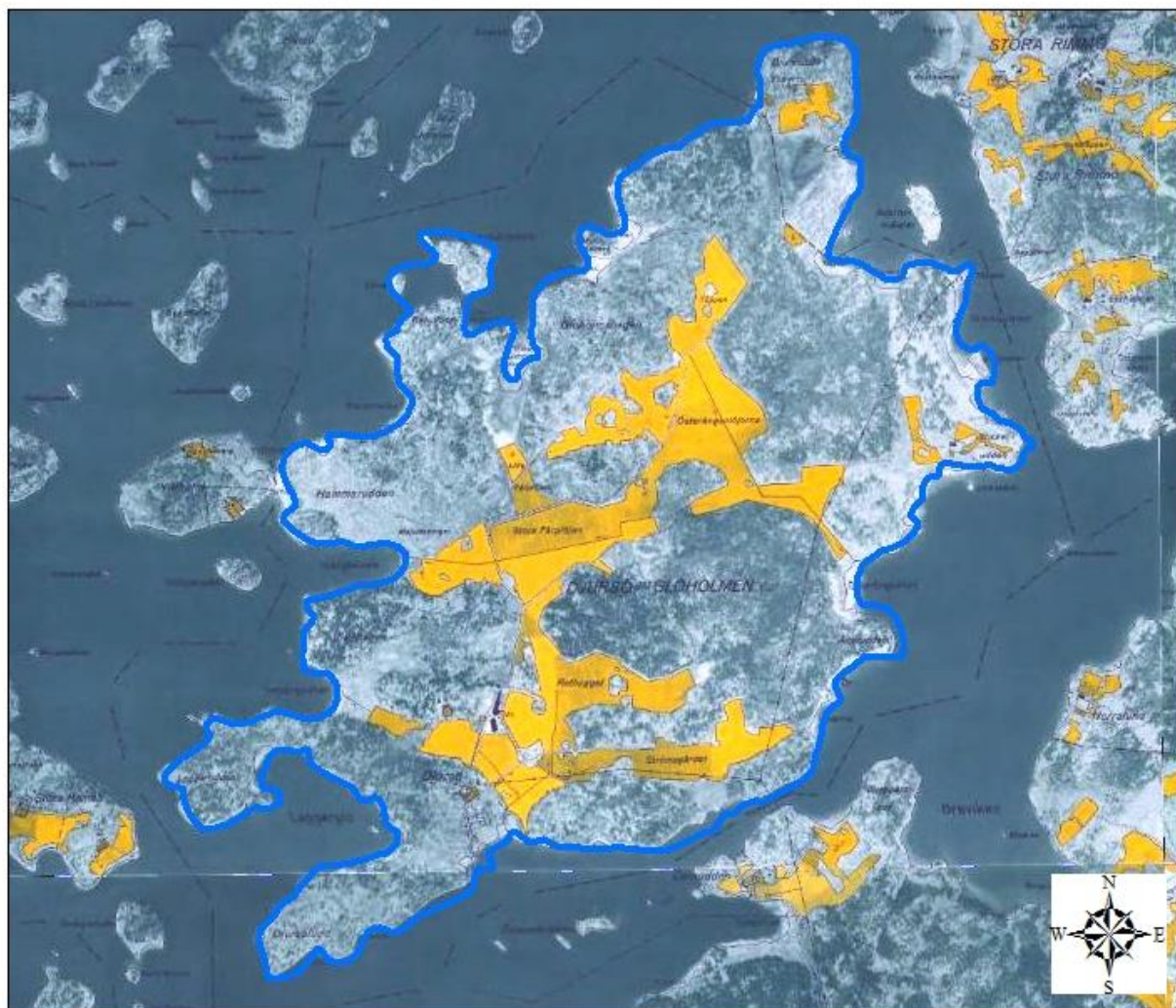
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 250 500 1 000 1 500
Meter

- Natura 2000-området
- RAÄ Fornlämningar (FMIS) punkt
- RAÄ Fornlämningar (FMIS) yta

Fornlämningsskartan visar var på ön som forn- och kulturlämningarna finns.

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

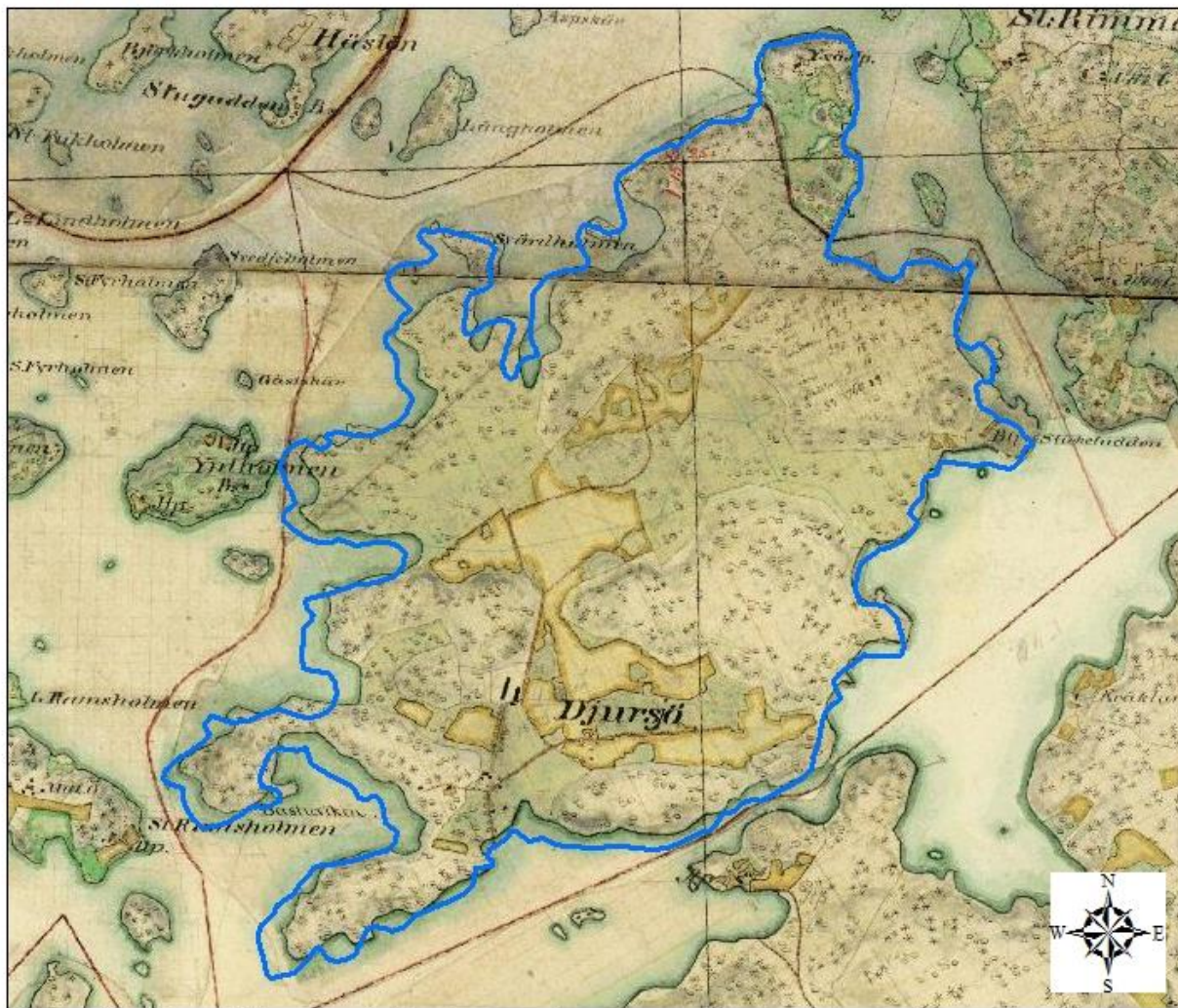
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 250 500 1 000 1 500
Meter

 Natura 2000-området

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet visar hur området såg ut under den tiden.

Härads-karta

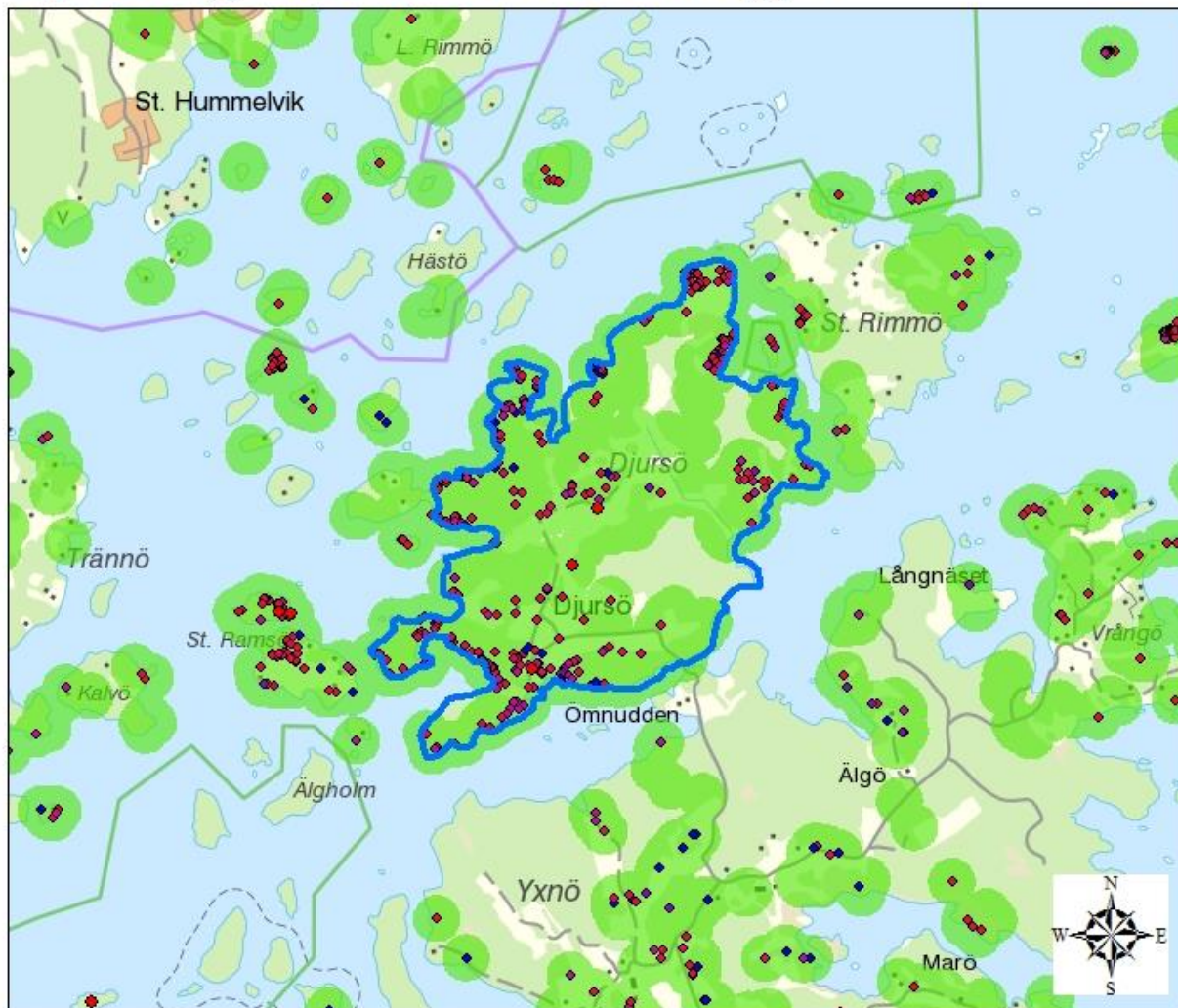
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 250 500 1 000 1 500
Meter

 Natura 2000-området

Härads-kartan, från slutet av 1800-talet, visar att endast mindre delar av området varit åker under en längre tid och att stora delar tidigare varit ängsmark.

Spridningsområde för Läderbaggen

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 500 1 000 2 000 3 000
Meter

- Natura 2000-området
- Känt fynd av läderbagge
- HALSTADIUM**
- 5
- 5a
- 5b
- 6
- 6a
- 6b
- 7
- Spridningszon

Kartan visar var läderbaggar hittats och hur de kan sprida sig. Populationen på Djursö kan sprida sig till Yxnö och Stora Rimmö.

Bilaga 1: Rödlistade arter

Tabell 3: Sammanfattande lista med rödlistade arter som noterats mellan 1991-2015. Rödlistekategori: NT = Nära hotad, VU = Sårbar, EN = Starkt hotad.

Svenskt namn	Latinskt namn	Organismgrupp	Rödlistekategori
Glimfältmätare	<i>Perizoma hydrata</i>	Fjärilar	NT
Grå klaffmätare	<i>Philereme vetulata</i>	Fjärilar	NT
Gulpannad lavspinnare	<i>Eilema pygmaeolum</i>	Fjärilar	NT
Jungfrulinsfly	<i>Phytometra viridaria</i>	Fjärilar	NT
Ligusterfly	<i>Craniophora ligustri</i>	Fjärilar	NT
Mångstreckad fältmätare	<i>Costaconvexa polygrammata</i>	Fjärilar	NT
Större borstspinnare	<i>Setina irrorella</i>	Fjärilar	NT
Svartbrun klaffmätare	<i>Philereme transversata</i>	Fjärilar	NT
Vitfläckt nejlikfly	<i>Hadena albimacula</i>	Fjärilar	NT
Korskovall	<i>Melampyrum cristatum</i>	Kärlväxter	NT
Blyertslav	<i>Buellia violaceofusca</i>	Lavar	NT
Blå halmlav	<i>Lecanora sublivescens</i>	Lavar	VU
Ekpricklav	<i>Arthonia byssacea</i>	Lavar	VU
Ekspik	<i>Calicium quercinum</i>	Lavar	VU
Gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	Lavar	VU
Gul dropplav	<i>Clostomum corrugatum</i>	Lavar	NT
Hjälmbrosklav	<i>Ramalina baltica</i>	Lavar	NT
Kortskaftad parasitpik	<i>Sphinctrina turbinata</i>	Lavar	VU
Liten parasitpik	<i>Sphinctrina leucopoda</i>	Lavar	EN
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lavar	NT
Parasitsotlav	<i>Cyphelium sessile</i>	Lavar	VU
Parknål	<i>Chaenotheca hispidula</i>	Lavar	NT
Rosa lundlav	<i>Bacidia rosella</i>	Lavar	VU
Rosa skärelav	<i>Schismatomma pericleum</i>	Lavar	NT
Rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>	Lavar	NT
Skuggorangelav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	Lavar	NT
Stor sönderfallslav	<i>Bactrospora dryina</i>	Lavar	EN
	<i>Anitys rubens</i>	Skalbaggar	NT
Barkrödlock	<i>Ampedus cinnabarinus</i>	Skalbaggar	NT

Länsstyrelsen Östergötland

Enfärgad brandsvampbagge	<i>Diplocoelus fagi</i>	Skalbaggar	NT
	<i>Globicornis nigripes</i>	Skalbaggar	NT
Grön aspvedbock	<i>Saperda perforata</i>	Skalbaggar	NT
Gulbent kamklobagge	<i>Allecula morio</i>	Skalbaggar	NT
Kardinalfärgad rödrock	<i>Ampedus cardinalis</i>	Skalbaggar	NT
	<i>Laemophloeus monilis</i>	Skalbaggar	VU
Läderbagge	<i>Osmoderma eremita</i>	Skalbaggar	NT
Matt mjölbagge	<i>Tenebrio opacus</i>	Skalbaggar	VU
Mulmknäppare	<i>Elater ferrugineus</i>	Skalbaggar	VU
Mörkbent kamklobagge	<i>Allecula rhenana</i>	Skalbaggar	VU
	<i>Oligomerus brunneus</i>	Skalbaggar	VU
	<i>Opilo mollis</i>	Skalbaggar	NT
Svart guldbagge	<i>Gnorimus variabilis</i>	Skalbaggar	EN
Sydsvensk lindborre	<i>Ernoporicus caucasicus</i>	Skalbaggar	NT
	<i>Uloma rufa</i>	Skalbaggar	NT
	<i>Xyletinus longitarsis</i>	Skalbaggar	NT
Ädelguldbagge	<i>Gnorimus nobilis</i>	Skalbaggar	NT
Gammelekklokrypare	<i>Larva lata</i>	Spindeldjur	NT
Apelticka	<i>Spongipellis fissilis</i>	Storsvampar	VU
Kandelabersvamp	<i>Artomyces pyxidatus</i>	Storsvampar	NT
Korallticka	<i>Grifola frondosa</i>	Storsvampar	NT
Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	Storsvampar	NT
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	Storsvampar	NT
Tårticka	<i>Inonotus dryadens</i>	Storsvampar	VU

Bilaga 2: Beskrivning av landmiljöer

Djursö är en unik naturmiljö med ett stort inslag av främst gamla och grova ekar men även många andra ädellövträd. Det omväxlande trädskiktet bildar mosaikartade miljöer med framför allt en sällsynt rik lägre flora och fauna knuten till grova ädellövträd. Djursö utgör kärnområdet i eklandskapet i S:t Anna skärgård tillsammans med Eknön. Med nuvarande kunskap kan eklandskapet i S:t Anna skärgård med Djursö-Eknön som centrum utpekats till ett av de viktigaste naturområdena i landet. Skärgårdsområdet där Eknön och Djursö innehåller mycket stora naturvärden även i ett internationellt perspektiv.

Naturvärdet består om Djursö sköts med i stort sett täckande bete av nötdjur kombinerat med viss restaureringshuggning och röjning av bl.a. gran och buskar. En del hållmarksområden och andra barrskogar bör lämnas helt orörda, bete är dock en positiv störning även där.

Betesdjuren har en nyckelroll för det ädellövriska landskapet på Djursö. Foto: Kenneth Claesson.

Djursö med ca 400 ha landyta ligger i de inre delarna av Sankt Anna skärgård, i mynningen av Slätbaken. Större delen av ön är bevuxen av lövskog med stort inslag av gamla ädellövträd. Ett större barrskogsområde ligger på öns östra del och det finns även artrika trädbärande hagmarker och centralt på ön en hel del åkermark. Stora delar av de trädbärande markerna på ön har mycket höga naturvärden.

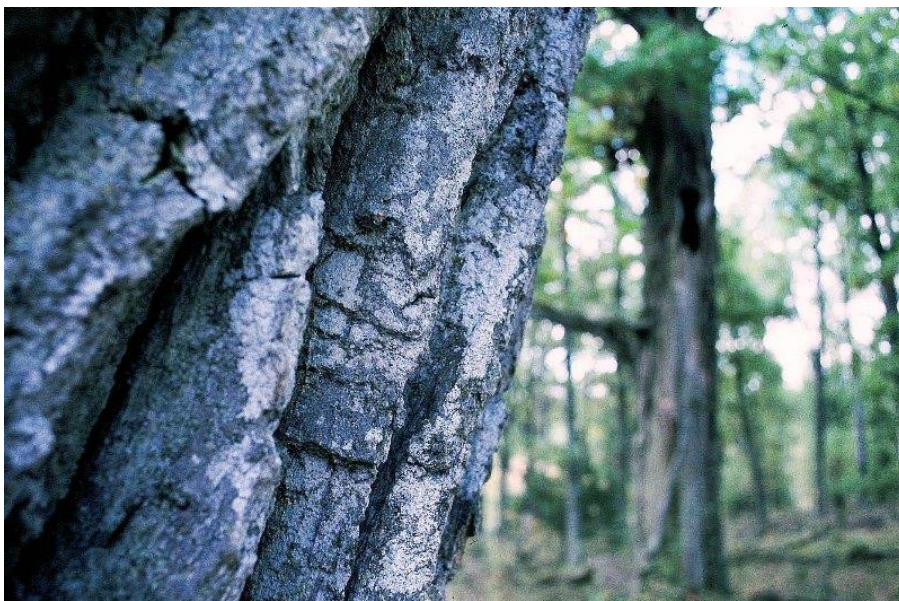
Skärgården präglas av ett finskuret nätverk av förkastningar vilket gett upphov till en mängd små bergiga öar och skär. Mönstret med bergknallar och förkastningar, främst i ost-västlig riktning, går igen även uppe på större öar som Djursö. Berggrunden på ön består till största delen av gnejsiga intermediära vulkaniter och i sydost gnejsig granit. Centralt tvärs över ön i nordostlig-sydvästlig riktning ligger dock ett stråk urkalksten. Jordarterna på och kring bergknallarna består av svallad morän medan sänkorna är fyllda med leror.

Trädskiktet på ön är mycket varierat och till stor del dominerat av ädla lövträd. Ek, alm och lind är de viktigaste av dessa men här finns även en del ask och lönn. I fuktigare partier dominerar i stället triviallövträd som klibbal, asp och björk. Enstaka gamla grova tallar och granar står insprängda i lövskogen. På öns östra del finns en större barrskog med inslag av enstaka lövträd.

Skogsområdena har under lång tid hävdats genom slätter eller extensivt bete vilket givit upphov till en rik kärlväxtflora med både skuggföredragande lundarter och ljusälskande hävdberoende arter. Av lundarter märks bland annat rika förekomster av tandrot, vårärt, vippärt, lundslok, liljekonvalj och blåsippa. Bland hävdgynnade arter märks Adam och Eva, kattfot, solvända, gullviva och jungfrulin för att nämna några av de rikligare förekommande arterna.

På de öppnare torra betesmarkerna finns en tämligen artrik hävdgynnad flora med t.ex. kamäxing, mandelblom, gullviva, jungfrulin och darrgräs. I betesmarken vid Yxö på norra spetsen av ön förekommer även de sällsynta arterna korskovall och pukvete. Längs öns stränder ligger en rad små havsstrandängar med en typisk flora med bland annat ormtunga, gulkämpar, smultronklöver och gåsört. En större strandäng på ca 8 ha ligger vid Yxö.

Lavfloran på ekarna är väl undersökt och mycket rik. Ekarna i området förekommer i alla åldersklasser, vilket gör att de hyser en hög diversitet av arter knutna till dessa träd. De rödlistade arterna är främst knutna till de gamla träden. På Djursö växer ett stort antal sällsynta och rödlistade arter som gammelekslav, hjämbrosklav, grå skårelav, rosa skårelav, blyertslav, rödbrun blekspik, skuggorangelav, ekspik, gul dropplav, parknål, kortskaftad parasitpik, parasitsotlav, ekpricklav, mjölig klotterlav samt de regionalt rödlistade brun nållav, kornig nållav och gulpudrad spiklav.

Gammelekslaven (ljusa fält på barken) har en av sina rikaste förekomster i landet på Djursö. Österängsudden. Foto: Jens Johannesson.

Lavfloran på andra trädslag, ved och sten är inte noggrannare undersökt men förväntas vara rik, åtminstone på lövträd och sten. Enstaka fynd av rödlistade lavar har noterats på ask och alm. På dessa trädslag finns bland annat ädellav, rosa lundlav, brunskaftad blekspik och klosterlav. På en hamlad ask i gårdsmiljön finns rikligt med gul dropplav. Vid Hemängsviken förekommer gul dropplav och gulpudrad spiklav på lind. De två arterna är vanligtvis knutna till ek men i särskilt gynnsamma miljöer tycks de trivas även på andra ädla lövträd. På tallved växer de rödlistade lavarna dvärgbägarlav och ladlav.

Någon inventering av mossor eller svampar har inte gjorts. Några rödlistade svampar har dock påträffats vid andra inventeringar som ekarterna oxtungsvamp, blekticka och tårticka och på aspvad kandelabersvamp. Av mossor har grön sköldmossa påträffats. Både mark- och vedsvampfloran kan förväntas vara mycket rik på ön. Även djurliv och fågelfauna är sparsamt undersökt. Häckfågelfaunan kan förväntas vara artrik, inte minst vad gäller hålhäckare. Det finns en äldre uppgift från 1981 om en observation av den akut hotade vitryggiga hackspetten. Troligtvis rörde det sig endast om en kringstrykande individ som inte häckat på ön. Av andra intressanta arter hävdar spillkråka, göktyta och skogsduva årligen revir på ön.

Det vedlevande insektslivet på Djursö är extremt rikt och ön tillhör de viktigaste områdena i landet för denna grupp. Det finns gott om hålträd av främst ek och lind och många träd har en riklig förekomst av mulm (murken ved blandat med insektslarvernas ekskrementer m.m.). Den ovanliga läderbaggen har påträffats här.

Förekomsten av läderbaggen signalerar att det kan finnas många andra insekter och organismer som är beroende av grova, ihåliga träd. Under en fåltssäsong, med fönsterfällor och fallfällor placerade i området, påträffades förutom läderbaggen en rad rödlistade insekter. De mest intressanta arterna som hittades är; matt mjölbagge (*Tenebrio opacus*), smalknäppare (*Procræus tibialis*) ekmulmbagge (*Pentaptyllus testaceus*), gammelekklokryppare (*Larva lata*), brun guldbagge (*Liocola marmorata*), gulbent kamklobagge (*Allecula morio*), mörkbent kamklobagge (*Allecula rhenana*), hålträdsklokryppare (*Anthrenochernes stellae*), rödaxlad lundknäppare (*Calambus bipustulatus*), *Opilo mollis*, dvärgklokryppare (*Cheiridium museoru*), brokig barksvartbagge (*Corticus fasciatus*), mulmknäppare (*Elater ferrugineus*), *Hapalaræa vilis*, *Globicornis rufitarsis*, ädelguldbagge (*Gnorimus nobilis*), svart guldbagge (*Gnorimus variabilis*) och avlång flatbagge (*Grynocharis oblonga*).

Mulmknäppare på Djursö 2002. Foto: Jens Johannesson

Norra Djursö, Gloholmshagen-Yxö

Djursös norra delar från Gloholmshagen upp mot Yxö är lövdominerade med lövbestånd i olika åldrar. I söder, nordost om Stora Fårplöjan, ligger en höjd med utspridda mycket gamla ekar. Gloholmshagen utgörs främst av yngre lövbestånd och på bergen sydväst om Yxö finns gammal barrnatturskog. Yxö präglas av äldre lövträd, främst ek och ask och området 400 meter söder om Yxö är en gammal löväng med gamla hamlade lindar samt senvuxna ekar.

Höjden nordost om Stora Fårplöjan domineras av ek med upp till 100-150 års ålder med inslag främst av ask. Uppe på höjden växer gammal tallskog. Utspridda på höjden finns även åtta magnifika jätteeckar, där några säkert är närmare 500 år gamla. På ekarna växer ca tio rödlistade lavar. Markfloran är också bitvis rik och i sydväst växer spenört, vårärt och vippärt.

Söder om Stora Gloholmsviken finns en stor strandäng som övergår i lövskog österut. Mellan berg och strandäng växer en lövträdsbård av särskilt värde. En del av den är av mer orörd karaktär. På fuktig mark växer klibbal och ask, på frisk mark ek och lite gran. Några ganska grova ekar och granar förekommer liksom några stora granlåggor. På ek växer bl.a. ekticka. Övriga delar av Gloholmshagen består av ädellövskog med inslag av gamla träd. Enstaka äldre barrträd finns insprängt liksom små gräsytor i anslutning till små berghällar. Sumpskogspartier bevuxna med klibbal, björk och asp finns i sänkor och svackor. På grund av upphörd hävd sker en fläckvis igenväxning av lövsly och gran.

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Innanför Stora och Lilla Myrviken ligger en bård av klibbal, som inåt land får ökat inslag av ädellöv (ek och ask). På den fuktiga marken växer en flora av högörttyp med älgört, tuvtätel, samt skott av ask. Ett lite mer ovanligt inslag är hässlebrodd. På de askar som nått lite storlek växer skrifflav och rikt med mossan krusig ulota. Gran har gallrats ur skogen. På Myrholmen växer en naturskogsartad blandskog med inslag av gamla träd och död ved.

Nordost om Stora Myrviken ligger en lövskog som fått utvecklas fritt under längre tid. Trädskiktet domineras av ek av medelgrovlek (ca 150 år). I en fuktig sänka i öster växer tätt med yngre ask bland ekarna, vid vattnet även gran. På höjden i väster växer rikligt med gammal grov hassel i buskskiktet tillsammans med skogstry. Över hela området finns gott om död ved av bland annat klibbal och björk. Miljön har drag av naturskog. Området övergår österut i barrskog. Ut mot havet finns ett nordsluttande parti med hållmarkstallskog. Många tallar här är grova med pansarbark och det är ganska gott om lågor. I sänkor växer blåbärsris och här finns några senvuxna ekar. I sydostsluttningen av samma höjd finns en grov granskog som inte är rörd på många år. Här finns ett mycket stort inslag av grova lågor. Dessutom finns enstaka äldre ekar och jättetallar med pansarbark. På tall växer talticka och markfloran är rik med den kalkgynnade särlåkan i de lite lägre, fuktiga delarna.

Yxö har i förhållandevis sen tid utgjort en egen ö som hört till Stora Rimmö. Genom landhöjningen hör den idag på ett naturligt sätt ihop med Djursö. På Yxö liksom på en flackare höjd 400 meter söderut finns fina gamla lövängsmiljöer som restaurerats under 2008. Området runt torpet Yxö domineras av grova och gamla, ganska rakstammiga ekar. Inslaget av grova och tidigare hamlade lindar är stort och även enstaka hamlade askar finns. Lind och ask uppvisar rikt mossbeklädda stammar. De gamla ekarna hyser en rik flora av ovanliga

lavar, medan hamlingsträden är unika hålträdsmiljöer och har mycket högt kulturhistoriskt värde. Den södra lövängsmiljön ansluter till stranden av Rimmösundet. Här finns säkert ett 50-tal gamla hamlingsträd av lind. Ekar finns i alla åldrar och de är särskilt gamla och senvuxna kring hållmarker i väster och norr. På ek växer flera rödlistade arter, till exempel gul dropplav och rosa skärelav. Det forna sundet mellan Yxö och Djursö utgörs av en vidsträckt strandäng. Ett mycket fint exempel på denna naturtyp.

Gammal lind vid Yxö med utsikt över betesmark (kalkgräsmark) och den vidsträckta strandängen. Foto: Kenneth Claesson.

Västra Djursö, Hammarudden-Getudden samt Ekskär och Stora Svärtsholm

Djursös västra delar tillhör de mest värdefulla delarna av ön. Området var i sin helhet, utom öarna, en löväng på 1800-talet och tack vare extensivt bete ända fram till nu har mycket av dessa värden bevarats. Delar av Hammarudden uppvisar ännu en rik luckighet och i gläntorna finns en mycket artrik slätterängsflora kvar. Gamla grova ekar finns framför allt utåt uddarna och särskilt på Getudden finns flera imponerande, ihåliga ekjättar.

Området från Stora Fårplöjan och upp mot Getudden är omväxlande med lövdominerade skogar som betas eller tills helt nyligen har betats. Väster om Lilla Fårplöjan ligger ett välbetat parti ädellövskog som i norr och väster har drag av ekhagmark. I dessa avsnitt finns en väl utvecklad grässvål. Ekarna är runt 150 år gamla. Mot söder tättnar skogen med, förutom ek, även asp och ask. På en asplåga växer den ovanliga kandelabersvampen. Intill vägen i söder står en jätteek med omkring två meters diameter. Till lavfloran i området hör bl.a. den sällsynta parasitsotlaven som finns på ek i det södra brynet. I skogen rakt väster om Lilla Fårplöjan finns en mindre höjd vars nordsida består av urkalk och bildar en ganska stor trädfri glänta i skogen. Här finns en fantastisk klippängsflora med bl.a. rikligt med brudbröd och Adam och Eva. Stänglar efter en gentiana vittnar om den mycket fina floran. I gläntan flyger många dagfjärilar om sommaren.

Vidare norrut mot Getudden finns ett ganska stort område som i öster avgränsas av strandängen söder om Stora Gloholmsviken och i väster av viken Suttersklev. Det är ett skogsområde av mycket ovanlig karaktär. I trädskiktet dominerar ek och gran med inslag av ask och lind i öster och norr. Skogen är mycket rik på död ved, främst granlågor och är åtminstone fram till nyligen betad av nötdjur. Den har betesskogens karaktäristiska ljusluckor och glesa buskskikt. Omkring en hektar i områdets mitt är försumpad och bevuxen med asp, klibbal, gran och ek samt mycket död ved. På granlågor växer långfliksmossa och kring hållmarker mitt i området växer det sällsynta gräset lundslok.

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Getudden rymmer flera naturtyper. Nordsidan mot havet utgörs av hållmarker med ek, tall och enbuskar, där jord finns. På krönet står omkring fem magnifika jätteekar med mycket grov bark, stora håligheter och mycket mulm. Syd- och ostsluttningen är rester av en gammal löväng med före detta hamlade lindar och mot väster en jättegrov ask. Gammal hassel finns i buskskiktet och allt beskuggas av gamla granar. Det finns gott om död ved på udden, ekgrenar men främst grova granlågor. Lindarna är inte hamlade på mycket länge och har bildat en lundartad miljö. Ekarna hyser sällsynt rik flora av rödlistade lavar och på död ekved finns dvärgbägarlav. Av sällsynta ekinsekter har t.ex. setts matt mjölbagg och flera exemplar av mulmknäppare en varm julidag.

Söder om Suttersklev utbreder sig ett mycket intressant ädellövområde. Här finns sumpskog med klibbal på sockelbildningar, men här växer även 150-åriga ekar, björk, grov asp och gran. Grova gran- och asplågor förekommer. I norr och väster övergår den fuktiga marken gradvis till fastmark, som hyser en gammal lövängsmiljö. Ung lind och ek blandas med mycket gamla lindar och askar med spår av hamlings. Till markfloran hör lundslok och en grov ask hyser rikt med den ovanliga laven brunskaftad blekspik. Vid vattnet i väster står en jätteek med mycket grov skorp bark. Intill berget sydost om viken står en senvuxen gammal ek som hyser lite lunglav, en raritet i skärgården.

En av många ekjättar på Getudden. Foto: Jens Johannesson.

På Hammarudden finns ytterligare ett par avsnitt med tydlig lövängskaraktär. Det är dels udden vid Yntholmssund och även udden nordväst om Skärgårdsvik. Trädskiktet domineras av ek och lind. Ett flertal grova, tidigare hamlade lindar finns här liksom ekar i 150-200 års ålder. Däremellan finns gott om yngre träd som gjort miljön ganska sluten. Vid Skärgårdsvik förekommer även rakstammiga äldre lindar liksom ett tätt buskskikt av hassel. Markfloran är gles och lundartad med lundgröe, lundslok och blåsippa. De senvuxna ekarna har en mycket värdefull lavflora och här finns ihåliga träd, intressanta för insekter och fåglar. På udden mot Yntholmssund märks även stubbar från gamla jätteeckar och i norr finns ljusa bryn mot hållmarker. De inre delarna av Hammarudden har överlag något yngre trädskikt men den gläntrika gamla slätterängsmiljön med rik flora är utbredd och här och var finns gamla hamlingsträd.

Lövängsmiljö på Hammarudden. Foto: Kenneth Claesson.

På Stora Svärtsholm växer en lundartad ekskog med bland annat lundgröe och gullviva i fältskiktet. Ett fuktstråk löper över ön och fukten och de gamla träden ger förutsättningar för florans av rödlistade eklavar som bl.a. innehåller gammelekslav, grå skärelav och rosa skärelav. Ekskär är en liten ö med några grova och senvuxna ekar av största värde.

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Södra Djursö, Vikshagen-Laggarudd-Djursö gård-Djursaludd-Djursöströmmen

Djursös södra delar runt gårdsmiljön har en mer öppen prägel än resten av ön. Här finns öppna ekhagmarker och många mer eller mindre fristående grova ekar, askar och andra ädellövträd. Längs strandbrynen finns många fina ekar och uppåt bergen en del orörda skogsmiljöer med tall och gran. Av intresse är att såväl grova jätteträdd som klana men senvuxna ekar hyser en mycket värdefull lavflora och insektsfauna. Stora delar av området betas eller har i sen tid betats vilket upprätthållit en luckig och ljus skog på många håll. Ute på uddarna är uppträngade gran bland ekarna dock mycket vanligt och några avverkade ytor finns också. Ekarna hyser en mycket rik och värdefull lavflora och har i flera fall stora håligheter, vilket gynnar fåglar och insekter.

Bebyggelsen utgörs av tre boningshus, ett äldre magasin och ladugård med ekonomibygnader. I anslutning till gårdsmiljön finns en mängd grova ekar i en mångfald miljöer. Längst i söder ligger den s.k. jaktstugan omgiven av en välhävdd ekhage med inslag av hamlad ask och alm. Här finns t.ex. en välkänd ask som mäter över nio meter i omkrets och tillhör de större träden i landet. Båthuset har varit en del av gårdsmiljön men är numera tyvärr ihoprasat. I dess närhet finns en del jätteekar. Norr om jaktstugan ligger ett större hus med flyglar. Väster om detta och västerut från hagmarken finns igenväxande bryn med ask och grova ekar. Miljön är lundartad men mot hållmarker finns ekar i naturligt ljusöppna lägen.

Runt norra delen av gårdsmiljön med arrendatorbostaden och ladugården finns ett drygt tiotal jätteekar. Norr om denna bebyggelse finns i väst-östlig riktning en höjd med hållmarker på krönet och i nordslutningen. I brynet kring hållmarken står grova, senvuxna ekar i 200-300 årsåldern och det finns också några äldre tallar. I buskskiktet växer hassel och en. Åt nordväst mellan gården och Skärgårdsvik och vidare ut mot Hemängsviken växer ekdominerad skog med rik underväxt av hassel. Ekarna är bitvis ganska grova och

vidkroniga och omkring 150 år gamla. På en del ställen finns inslag av alm och lind samt en del triviällöv. Längs sydsidan av Skärgårdsvik finns också grova och senvuxna ekar i en skog som är gles tack vare skogsbyte. Ekarna är flest och mest grova på udden i väster. I de högre delarna av Vikshagen finns hållmarksskog.

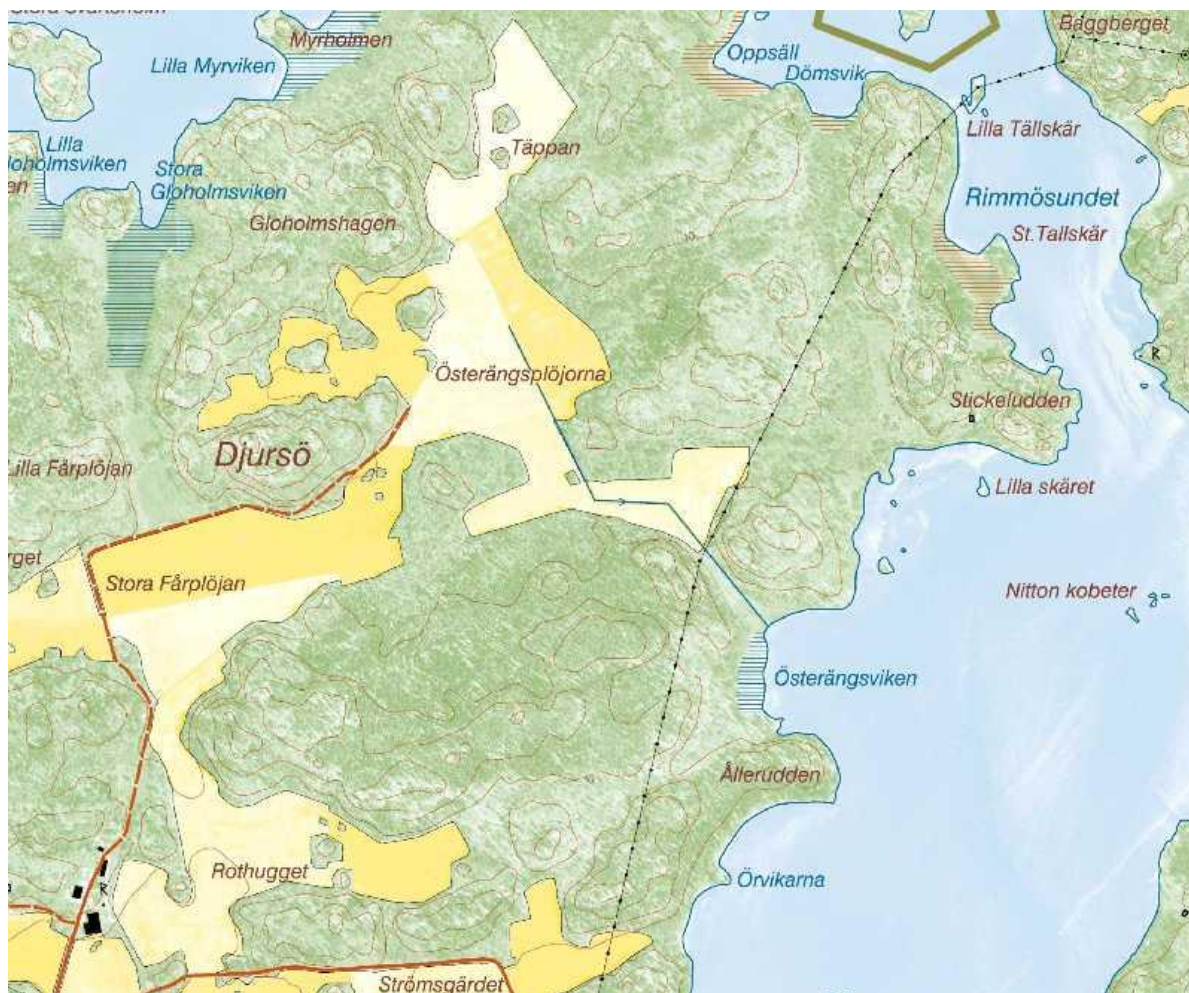

Välhävdat mark på Båthusudden, Djursö, 1995. Foto: Jens Johannesson.

Även Laggarudden är lövskogspräglad. På näset ut mot udden finns medelålders skog dominerad av ädellöv. Här finns även spridda jätteeckar samt några gamla lindar av riktigt hög ålder. Det finns också inslag av barrträd och grova granlågor. Buskskiktet är rikt på hassel, som ibland är grov. På västsidan av Laggarudden ligger en sänka mellan hållmarkerna. På den bördiga marken växer ädellövskog av ek, lind och alm. Några grova ekar och almar finns, men i övrigt är trädskiktet ganska ungt. Ekar i de ljusa brynen mot hållmarken hyser en rik lavflora och markfloran är rik med särläka och lundslok. Ute på udden som vetter in mot Laggarglo finns senvuxna ekar och tallar.

Längs östra stranden av Laggarglo finns inslag av såväl gamla ekar som hamlade lindar och askar. Till markfloran hör bl.a. lundslok. Vid innersta delen av Laggarglo ligger ett hållmarksområde med blandskog av grov tall och ek och gott om enbuskar. Ekarna är senvuxna och har grov skorp bark. En del död tall- och ekved förekommer. Hållmarksområden finns även på nordsidan av Djursaludd. På sydsidan av Djursaludd växer en ganska ung skog av lind, ask, björk och alm. I väster finns tätt med hassel i buskskiktet. Markfloran är utmärkande för området och domineras av lundslok. Här finns även blåsippa och gullviva. I strandbrynet runt udden finns såväl gammal ek som lind av största värde.

Lövriska strandbryn finns även vidare österut längs Djursöströmmen. Sydost om Djursö gård ligger ett mycket värdefullt område med grova och ihåliga ekar. Sluttningarna är blockrika och förutom ek bevuxna med gran, ask och asp. Ekarna är dock flera hundra år äldre än omgivande skog. I sydost står cirka fem jättelika döda ekar med en diameter på över 1,5 meter som har stora håligheter fulla med mulm. Mot åkerbrynet på nordsidan finns en lundartad miljö av ganska ung ask med insprängda jätteeckar.

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Östra Djursö

Djursös östra delar är mer barrpräglade än öns övriga delar. Det flacka området mellan Österängsplöjorna och Rimmösundet har avverkats på 1980-talet och en ung lövrik skog växer upp. Det största barrskogsområdet finns därför idag på öns centrala delar bort mot Österängsviken. Det finns flera högtintressanta ekmiljöer i anslutning till Österängsplöjorna.

Höjden norr om Österängsviken är den mest värdefulla ekmiljön på östra Djursö. Den stora och flackt utformade höjden är bevuxen med ekar i alla åldrar samt lite asp, ask, tall och gran. Området betas och har karaktär av ekhagmark efter en restaurerande huggning för ca 10-15 år sedan. De gamla ekarna hyser mycket höga naturvärden vilket den rika lavfloran är ett bevis på. Håligheter och mulm gynnar en rik insektsfauna. Det är gott om lågor av asp och gran i områdets norra del.

Öster om Österängsplöjorna finns ett större område som idag består av lövdominerad föryngring med grupper av äldre lövträd och ganska gott om lövöverståndare. Barrplantor finns i varierande omfattning. På hållar växer en del gammal tall. Området har tidvis betats. Här finns på sikt goda förutsättningar för att en värdefull lövnaturskog ska kunna utvecklas. Längst i öster finns en höjdsträckning parallellt med Rimmösundet med enbuskdominerade bergiga igenväxningsmarker och ung jämnårig barrskog i lägre delar. En del senvuxna ekar finns liksom knotiga äldre tallar på bergen. Norr om Sticketudden finns ett stråk av strandäng.

Det stora området med barrskog mitt på Djursö har ett varierat trädskikt både vad gäller ålder och trädslagssammansättning. Skogen har tidigare varit betad och plockhuggen men har nu varit orörd en tid varför den börjar bli rik på död ved. Små lövrika sumpskogsstråk ingår. Här finns en del krävande arter som grön sköldmossa på barrved, ladlav på tallved samt spår efter skalbaggen granbarkgnagare.

Området längs grusvägen på nordsidan av Strömsegärdet utgörs av ett par höjder bevuxna med yngre ekdominerad blandskog med inslag av gamla barrträd och några mycket gamla jätteekar. Ett visst inslag av död ved finns. Området har tidigare varit hävdad.

Kulturhistoriska förhållanden och markanvändning

På Djursö finns flertalet registrerade fornminnen. Det finns bl.a. färdvägar och lämningar av hus. Två mer utmärkande lämningar finns. Det ena utgörs av en minnessten som står i anslutning till Djursö gård. Den restes av den dåvarande fogden Anders Kjellberg 1772 eller 1779. Det andra är ett gravfält med rösen eller stensättningar strax söder om Yxö på öns norra del. Gravarna är lagskyddade fornlämningar enligt 2 kap lagen 1988:950 om kulturminnen (KML).

Häradskartan, från slutet av 1800-talet, visar att största delen av ön bestod av skogsmark (blandad löv och barr) och ungefär en femtedel bestod av äng och en andra femtedel av åker. Skogsmarken betades med största sannolikhet och var troligtvis ganska gles.

Merparten av arealen är idag skogsmark med inslag av åkermark. Några strandängar, en ekhage mitt på ön samt marker vid bebyggelsen betas liksom de för detta lövängarna vid Yxö. Öppna naturbetesmarker på torr mark förekommer i liten omfattning. Skogsområdena på västra delen av ön har betats extensivt in på 90-talet men hävden har i allt väsentligt upphört. Skogen på norra och östra delarna av ön har betats även den, men betet upphörde längre tillbaka i tiden.